

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till revidering av lagstiftningen om anordnande av besiktning och registrering av fordon

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagar om koncession för fordonsbesiktning och om registrering av fordon stiftas.

Fordonsbesiktningen sköts alltjämt med stöd av koncession. De som svarar för besiktningens verksamheten och de som utför besiktningar förutsätts utöver den nuvarande grundutbildningen ha tilläggsutbildning, om vilken de viktigaste bestämmelserna skall tas in i lagen.

Koncessionshavaren är enligt gällande lag skyldig att besikta fordon i alla fordonsklasser. Koncessionshavare kan dock få rätt att inrätta filialer, där endast lätta fordon besiktas. Filialen kan fungera i en sådan region där det inte finns något ordinarie besiktningställe. I syfte att säkerställa kvaliteten på besiktningen ändras bestämmelserna om de allmänna förutsättningarna för och tillsynen över koncessionshavare samt bestämmelserna om åtgärder som måste vidtas med anledning av brister som upptäckts i besiktningens verksamheten.

Regleringen av utövandet av fordonsregistrering skiljs från regleringen av besiktningens uppgifter och en helt ny lag stiftas om registrering av fordon. Fordonsförvaltningscentralen svarar på samma sätt som nu för registreringsverksamheten, men ordnar registreringsuppgifterna på avtalsbasis genom att skaffa de tjänster som behövs för

verksamheten hos dem som tillhandahåller dem (*avtalsregistrerare*). Avsikten är att avtalsregistrerarna sköter de registreringsuppgifter som nu sköts med stöd av koncession för besiktning och registrering och den s.k. direktregistreringen. Vidare kan fordonsförvaltningscentralen själv sköta en del av registreringsuppgifterna.

Den lag som föreslås innehåller de viktigaste bestämmelserna om anordnandet av registreringsverksamhet och det förfarande som skall iaktas i avtalsregistrerarnas registreringsverksamhet. Allmänna krav uppställs för avtalsregistrerare. Även en privat avtalsregistrerare skall i registreringsuppgifterna iaktta de centrala bestämmelserna i förvaltningsverksamhet. Fordonsförvaltningscentralen skall ordna skötseln av registreringsuppgifter så, att registreringstjänster är lättillgängliga i hela Finland.

I propositionen ingår vidare förslag till lag om ändring av lagen om ett datasystem för vägtrafiken, lag om ändring av 84 § vägtrafiklagen och lag om ändring av lagen om fordonsförvaltningscentralen.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 1999 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 mars 1999.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Nuläge	4
1.1. Lagstiftning och praxis	4
Allmänt	4
Anordnande av besiktningsverksamhet	4
Anordnande av registreringsverksamhet	6
1.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet	7
Besiktningsverksamhet	7
Registreringsverksamhet	9
1.3. Bedömning av nuläget	9
Besiktningsverksamhet	9
Registreringsverksamhet	10
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	10
2.1. Mål och medel	10
2.2. De viktigaste förslagen	11
Förslag till ändring av koncessioner för besiktning	11
Anordnande av registreringsverksamhet	12
3. Propositionens verkningar	12
3.1. Ekonomiska verkningar	12
3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	14
3.3. Verkningar för medborgarna	14
4. Beredningen av propositionen	14
4.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial	14
Riksdagens uttalande	14
Beredningsorgan	14
4.2. Remissutlåtanden	15
5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	15
DETALJMOTIVERING	15
1. Lagförslag	15
1.1. Lag om koncession för fordonsbesiktning	15
1.2. Lag om registrering av fordon	24
1.3. Vägtrafiklagen	30
1.4. Lagen om fordonsförvaltningscentralen	30
1.5. Lagen om ett datasystem för vägtrafiken	31
2. Närmare bestämmelser	32
3. Ikraftträdande	32
LAGFÖRSLAGEN	
1. Lag om koncession för fordonsbesiktning	33
2. Lag om registrering av fordon	40
3. Lag om ändring av 84 § vägtrafiklagen	42

4. Lag om ändring av lagen om fordonsförvaltningscentralen	43
5. Lag om ändring av lagen om ett datasystem för vägtrafiken	44

BILAGA

Parallelltexter

3. Lag om ändring av 84 § vägtrafiklagen	46
4. Lag om ändring av lagen om fordonsförvaltningscentralen	47
5. Lag om ändring av lagen om ett datasystem för vägtrafiken	48

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Allmänt

Motordrivna fordon och släpfordon skall enligt 84 § vägtrafiklagen (267/1981) besiktas och anmälas för registrering, om de används i trafiken. Om besiktning av fordon föreskrivs i detalj i förordningen om besiktning av fordon (1702/1992), nedan *besiktningförordningen*. Om registrering av fordon föreskrivs i förordningen om registrering av fordon (1598/1995), nedan *registreringsförordningen*.

Det huvudsakliga syftet med besiktning och registrering av fordon är att främja trafiksäkerheten. Vid besiktningen kontrolleras fordonet för att man skall kunna konstatera att fordonet och dess utrustning är i ett sådant skick som bestämmelserna förutsätter, att fordonet är säkert i trafiken och att det inte ger upphov till onödiga miljöskador. Vidare kontrolleras vid besiktningen att inte eventuell skatt på eller avgift för fordonet har försummats och att trafikförsäkringspremien har betalats för ett fordon som omfattas av trafikförsäkringsskyldighet. Enligt besiktningförordningen skall fordon som är avsedda för privatbruk besiktas första gången det tredje året efter det år då fordonet togs i bruk, andra gången det femte året efter det år då fordonet togs i bruk och därefter årligen. Lastbilar och bussar besiktas årligen.

Vid registrering utreds och införs i fordonsregistret uppgifter om fordonets ägare och innehavare, uppgifter som behövs för att specificera fordonet samt tekniska uppgifter om fordonet. Vid registrering utreds vidare att obligatoriska skatter och allmänavgifter har betalats för fordonet och att fordonet överensstämmer med bestämmelserna, vilket skall bevisas genom dokumentation. Fordonet förses i samband med registreringen med ett registreringstecken, registreringsskyltar och ett registerutdrag. Uppgifter som registrerats i fordonsregistret och andra register inom datasystemet för vägtrafiken utnyttjas till trafikövervakning, trafikförsäkringar, ärenden som ansluter sig till beskattning av och handel med fordon. Fordonsregistret är

ett offentligt register, vars uppgifter med vissa begränsningar kan användas av alla som behöver uppgifterna till ett sakligt ändamål.

Anordnande av besiktningsverksamhet

Besiktning av fordon inleddes 1922 i Finland. Den besiktning av fordon som tidigare under trafikministeriets övervakning bedrevs i form av ett sportelsystem slogs 1968 samman med Bilregistercentralen och dess fältorganisation. Bilregistercentralen ombildades 1993 till ett statligt affärsverk, som enligt lagen om Bilregistercentralen (988/1992) bl.a. skulle tillhandahålla tjänster som gäller besiktning och registrering av fordon.

Med stöd av lagen om koncession för fordonsbesiktning (1371/1993), nedan *den första koncessionslagen*, öppnades en begränsad del av fordonsbesiktningen för konkurrens vid ingången av 1994. Privata besiktningsställen fick inleda besiktningsverksamhet sedan de fått koncession för verksamheten från trafikministeriet. Då behövdes inte koncession för affärsverket Bilregistercentralens verksamhetsställen. De bedrev besiktningsverksamhet direkt med stöd av lagen om Bilregistercentralen och på dem tillämpades den första koncessionslagen endast i begränsad utsträckning.

Under 1994 gavs besiktningsverksamheten vid Bilregistercentralen tid att anpassa sig till konkurrenssituationen så, att koncession endast kunde beviljas en sådan kommun som var belägen minst 30 km från Bilregistercentralens närmaste ordinarie besiktningsställe. Därefter har det inte varit möjligt att på det här sättet begränsa konkurrensen i besiktningsverksamheten.

Den som uppfyller de föreskrivna kraven på tillförlitlighet, sakkunskap, solvens och oberoende skulle enligt den första koncessionslagen beviljas koncession för bedrivande av besiktningsverksamhet. Koncessions sökanden skulle kunna säkerställa att verksamheten var av tillräckligt hög kvalitet och att kunderna behandlas lika samt sörja för behövlig datasekretess. Koncession för besiktning av fordon beviljades antingen för årsbesiktningar av personbilar, bussar, paket-

och lastbilar samt deras släpvagnar, avgas-kontroll och andra kontroller av fordonets skick eller för alla slags besiktningar och nämnda kontroller med undantag av typbesiktningar och EG-typgodkännanden.

Koncessionshavaren skulle utföra besiktningarna av sådana fordon som avsågs i koncessionen oberoende av fordonets märke, modell samt tidpunkten för ibruktagande och andra motsvarande omständigheter. Avgifterna för besiktningarna fick inte heller vara beroende av dessa omständigheter. Koncessionshavaren skulle dessutom ordna sin verksamhet så att andra omständigheter än bedömning av fordonets skick och av hur det i övrigt stämmer överens med gällande bestämmelser inte kunde inverka på slutresultatet av besiktningen.

Samtidigt som besiktningens verksamhet öppnades för konkurrens avskiljdes den fordonsförvaltningsenhet som inrättats för att sköta Bilregistercentralens myndighetsuppgifter från Bilregistercentralen till en separat myndighet, fordonsförvaltningen, som är underställd trafikministeriet. Fordonsförvaltningen fick bl.a. till uppgift att utöva tillsyn över besiktningens verksamhet. Myndigheten skulle innan besiktningens verksamheten inleddes kontrollera att koncessionshavarens lokaler och andra omständigheter i anslutning till besiktningens verksamhet var i behörigt skick.

I beslut om godkännande, underkännande och förbud i anslutning till besiktningens verksamhet har det ansetts vara fråga om utövande av offentlig makt och därför kunde ändring i ett beslut som koncessionshavaren fattat i ett besiktningens ärende med förvaltningsrättsliga medel för ändringssökande sökas genom att framställa rättelseyrkande till fordonsförvaltningen. Dessutom tillämpades bestämmelserna om jäv i lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) på den som utför besiktningar.

För närvarande har fordonsbesiktningar ordnats så att de sköts med stöd av lagen om koncession för besiktning och registrering av fordon (1593/1995), nedan *koncessionslagen*. Lagen trädde i kraft vid ingången av 1996, varvid besiktningens verksamhet vid Bilregistercentralen, som verkat som affärsverk, bolagiserades till det statsägda bolaget Finlands Bilbesiktning Ab och fordonsförvaltningens uppgifter överfördes på den nya myndigheten fordonsförvaltningscentralen. Koncessionslagen förutsätter att

även de besiktningar som utförs av Finlands Bilbesiktning Ab sköts med stöd av koncession. I övrigt tillämpas på Finlands Bilbesiktning Ab:s verksamhetsställen bestämmelserna i koncessionslagen som sådana med undantag av sådana övergångsbestämmelser som ansetts vara nödvändiga för besiktningens verksamhetens kontinuitet.

Koncessionslagen har nästan samma innehåll som den första koncessionslagen. Den största skillnaden är att även fordonsregistrering genom koncessionslagen ordnades så att de delvis sköts med stöd av koncession för besiktning och registrering. Två olika slags koncessioner kan alltså beviljas, men tillämpningsområdet för koncessionerna definieras i lag på ett nytt sätt. Koncession kan beviljas antingen för årsbesiktningar som gäller alla fordon eller för registreringar som gäller alla fordon och för alla besiktningsslag med undantag av typbesiktningar och EG-typgodkännanden.

Genom koncessionslagen fastställdes maximal längden på giltighetstiden för en koncession till fem år. Koncession kan inte alls beviljas ett ämbetsverk, en inrättning eller en läroanstalt, vars huvudman är staten, kommunen eller samkommunen, eftersom ett sådant ämbetsverk och en sådan inrättning kan vara i en ekonomiskt förmånligare konkurrenssituation än en privat företagare. Grunderna för bedömning av tillförlitlighet ändrades genom den nya lagen.

I koncessionslagen föreskrivs om behörighetsvillkor för den som svarar för besiktningens verksamhet. Enligt 5 § skall den som svarar för besiktningens verksamhet ha avlagt minst examen vid biltekniska studielinjen vid en teknisk läroanstalt eller motsvarande lämplig examen på teknikernivå. Han förutsätts ha förtrogenhet med bestämmelserna som gäller fordon samt besiktningen och registreringen av dem. Han skall dessutom ha tillräcklig praktisk erfarenhet av besiktningens uppgifter eller andra tekniska kontrolluppgifter.

I 11 § koncessionslagen föreskrivs om behörighetsvillkoren för personer som utför besiktningar, vilket inte alls reglerades under den första koncessionslagens giltighetstid. Villkoren motsvarar i övrigt villkoren för den som svarar för besiktningens verksamhet utom att den som utför besiktningar inte förutsätts vara förtrogen med bestämmelser om registreringar eller ha likadan erfarenhet som den som svarar för verksamheten. Ung-

efär 800 ordinarie besiktare arbetar i besiktningensbranschen.

En del av de kontroller som utförs vid besiktning kan med befogenheterna i 2 § 3 mom. koncessionslagen utföras vid bilverkstäder och andra kontrollplatser. I 46 b § besiktningförfordningen föreskrivs om bilreparationsverkstäder och andra kontrollställen som utför kontroller av avgasutsläpp, tryckluftsbromsar och dragkopplingar. För att det skall kunna konstateras att en kontroll som de utfört är korrekt kan en ny kontroll utföras i samband med besiktningen och då är besiktningstillstållens kontroll den avgörande. Förutsättningen för kontrollverksamhet vid en reparationsverkstad eller på ett motsvarande ställe är att den som utför kontrollen har tillgång till tillräckliga kontrollanordningar och sakkunnig personal för behöriga kontrollåtgärder. Den som utför kontroller av tryckluftsbromsar skall ha sådant tillstånd som krävs för installation och reparation av trafikförnödenheter. Den som utför kontroller av avgasutsläpp och dragkopplingar skall innan han inleder sin verksamhet göra en anmälan till fordonsförvaltningscentralen om verksamheten. Den som utför kontroller kan fråntas sin rätt att utföra kontroller, om mätningarna inte utförs på behörigt sätt eller underhållet av mätanordningarna och kontrollen av mätningarnas exakthet har försumrats. Fordonsförvaltningscentralen har till uppgift att övervaka reparationsverkstäder och andra kontrollställen som utför kontroller.

Anordnande av registreringsverksamhet

Fordonsregistreringar inleddes samma år som besiktningar, dvs. 1922. Fordonsregistreringen överfördes 1966 från länsstyrelserna på Bilregistercentralen, som inrättats samma år. För att förbättra fordonsregistrets tidsenlighet och kundtjänst överfördes mottagningen av registreringsanmälningar 1989 från polisen till postanstalter och besiktningstillstållena. Besiktningstillstållena berättigades att sköta registreringen direkt så att kunden kunde få registerutdrag och vid behov registreringsskyltar på samma gång. År 1991 skapades det direktregistreringssystem som fortfarande är i bruk och enligt vilket bilafärer, försäkringsbolag och finansbolag berättigades att i begränsad utsträckning föra in fordon i fordonsregistret. När kunderna skötte sina registreringsärenden via postan-

stalter eller direktregistrerare sändes registerutdraget från Bilregistercentralen till kunden per post.

År 1994, då besiktningensverksamheten öppnades för konkurrens, blev fordonsförvaltningen ansvarig för datasystemet för vägtrafiken och sålunda även för fordonsregistret. Den nya myndigheten behandlade principiellt betydelsefulla ärenden i fråga om att föra register. Bilregistercentralen var dock fortfarande ensam den ordinarie instansen för registreringsärenden och tog bl.a. emot registreringsanmälningar, förde in uppgifter i fordonsregistret, lämnade ut registerutdrag och registreringsskyltar samt uppgifter och andra informationstjänstuppgifter.

I samband med bolagiseringen av Bilregistercentralen måste man lösa frågan om var fordonregistreringen skall skötas. Vid ingången av 1996 överfördes de uppgifter av myndighetsnatur som i anslutning till upprätthållande och utvecklande av datasystemet för vägtrafiken, registrering av fordon och körkort samt fordonsbeskattning skötts av Bilregistercentralens centralbyrå på fordonsförvaltningscentralen som statliga myndighetsfunktioner. I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om ombildande av Bilregistercentralen till ett aktiebolag (RP 59/1995 rd) motiverades överföringen med konkurrensneutralitetsskäl samt med att registrerings- och beskattningsuppgifter på grund av sin myndighetskaraktär inte lämpar sig att skötas i affärsverkseller bolagsform.

De registreringsuppgifter som Bilregistercentralens besiktningstillstållena utför - att ta emot registreringsanmälningar, föra in uppgifterna i anmälningarna i fordonsregistret samt lämna ut registerutdrag och registreringsskyltar - överfördes vid ingången av 1996 så att de kan skötas med stöd av koncessionen för besiktning och registrering. Privata besiktningstillstållena ställdes genom koncessionslagen i fråga om fordonsregistrering i en jämlik ställning med Finlands Bilbesiktning Ab:s besiktningstillstållena, eftersom alla besiktningstillstållena gavs rätt att söka koncession även för registrering.

Enligt 7 § koncessionslagen får ett sådant besiktningstillstånd rätt att registrera fordon som sköter alla besiktningsslag. Företag som utför registreringar har inte ålagts egna, särskilda krav, eftersom det är fråga om en kombinerad koncession för både besiktningar och registreringar.

Om behörighetsvillkoren för personer som utför registreringar i ett företag som med stöd av koncession sköter fordonsregistreringar föreskrivs genom trafikministeriets beslut. Fordonsförvaltningscentralen har gett den utbildning som behövs i verksamheten och övervakat att registreringarna har utförts på behörigt sätt. Även koncessionshavarna har gett utbildning.

Om direktregistrering av fordon och om koncession som berättigar därtill föreskrivs i 8 kap. registreringsförordningen. Med direktregistrering avses att ett företag med direktregistreringstillstånd med hjälp av sitt eget datasystem för in registreringsuppgifter om ett fordon i fordonsregistret. Direktregistrering kan endast göras i fråga om ett sådant fordon som ägs av en innehavare av ett direktregistreringstillstånd eller som tillståndshavaren fått i uppdrag att registrera. Fordonsförvaltningscentralen kan bevilja direktregistreringstillstånd åt bilaffärer, försäkringsbolag, besiktningförrättare och finansbolag som är tillräckligt pålitliga och som till sitt förfogande har datasystem som gör verksamheten möjlig och som annars bedöms ha förutsättningar att på ett ändamålsenligt sätt göra registreringsanmälningar med hjälp av direktregistrering. Av en bilaffär krävs dessutom att den har en grupptrafikförsäkring som täcker affärens samtliga fordon i handelslagret. Ett direktregistreringstillstånd gäller kontinuerligt men kan återkallas på grund av missbruk eller om tillståndshavaren inte längre uppfyller förutsättningarna för beviljande av tillstånd eller av något annat vägande skäl. I 27 § registreringsförordningen specificeras hurdana registreringar olika tillståndshavare - bilaffärer, försäkringsbolag, finansbolag och besiktningförrättare - kan utföra.

Registreringsanmälningar skall inlämnas till fordonsförvaltningscentralen eller till ett besiktningställe som beviljats koncession. Enligt 21 § kan registreringsanmälan dessutom inlämnas på ett postkontor förutsatt att fordonsförvaltningscentralen ingått avtal med postverket om mottagande av registreringsanmälningar. Postkontoren tar endast emot anmälningarna. De har inte rätt att utföra andra registreringsuppgifter.

Enligt lagen om fordonsförvaltningscentralen (1592/1995) har myndigheten bl.a. till uppgift att svara för registreringen av fordon. Enligt 21 § registreringsförordningen skall fordonsförvaltningscentralen dessutom

sköta en del av registreringarna själv. I synnerhet när utförandet av uppgifterna kräver mer juridisk prövning än normalt hör registreringen till fordonsförvaltningscentralen.

1.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

Besiktningens verksamhet

Rådets direktiv 96/96/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om provning av motorfordons och tillhörande släpfordons trafiksäkerhet, nedan *besiktningdirektivet*, gavs 1996 och upphäver det tidigare direktivet som gäller fordonsbesiktning jämte ändringar. Medlemsstaterna skulle sätta direktivet i kraft senast den 9 mars 1998. Besiktningssystemet i Finland motsvarade redan tidigare i huvudsak kraven i direktivet.

Enligt besiktningdirektivet skall den första besiktningen av en personbil utföras senast inom fyra år efter tidpunkten för första användning av fordonet och därefter minst vartannat år. För taxibilar, bussar, lastbilar och släpvagnar som väger över 3,5 ton föreskrivs en årlig besiktning.

I besiktningdirektivet föreskrivs om besiktningförrättaren, fordon som omfattas av besiktningsskyldighet, besiktningarnas periodicitet, komponenter som skall kontrolleras vid besiktning, intyg över besiktningen och undantag som gäller besiktning.

Enligt artikel 2 i besiktningdirektivet kan besiktningen utföras av staten eller ett annat offentligt samfund eller privata organ eller institutioner. Privata organ eller institutioner skall vara utsedda eller tillsatta av staten och direkt övervakas av staten. Enligt direktivet kan besiktningar även ges till institutioner som utsetts att reparera fordon. Då måste man särskilt kontrollera att objektivitet och en hög kvalitet på besiktningen upprätthålls. Medlemsstaterna skall erkänna besiktning av ett fordon som utförts i en annan medlemsstat, där fordonet registrerats.

Kommissionen har lagt fram ett förslag till rådets direktiv om vägkontroller av trafiksäkerheten hos nyttofordon i trafik i Europeiska gemenskapen (KOM(1998) 117 slutlig, 98/0097 (SYN)). Syftet med förslaget är att effektivisera säkerheten och miljöskyddet vid vägtransport inom gemenskapen. Enligt förslaget kan årliga besiktningar kompletteras genom kontroll av en representativ del av de nyttofordon som trafikerar vägarna. Om det

vid kontrollen framgår att fordonet inte överensstämmer med kraven i bilagan till förslaget, kan det bestämmas att fordonet skall besiktas vid ett fast besiktningställe. Om ett fordon anses försäkra passagerare eller övriga trafikanter allvarlig fara, kan användningen av fordonet på allmän väg omedelbart förbjudas.

Nästan i alla länder med biltrafik besiktas fordonen regelbundet. De flesta medlemsländer i Europeiska unionen har ett besiktningssystem som helt eller åtminstone delvis motsvarar minimikraven inom unionen. Danmark, Grekland, Irland och Portugal hade dock inte före 1998 något besiktningstvång för lätta fordon. Inte heller Norge har haft något besiktningstvång för lätta fordon.

Inom Europeiska unionens område ordnas i regel utöver grundutbildning för besiktningsmän även introduktions- och vidareutbildning samt fortbildning. Till utbildningen hör oftast arbetspraktik samt någon form av examen. I gemenskapens lagstiftning finns inga bestämmelser om utbildning för besiktningsmän.

I *Sverige* har regeln varit att personbilar skall besiktas första gången inom två år och därefter inom fyra år efter första användningen av fordonet samt därefter årligen. Vid ingången av 1998 skall nya personbilar besiktas mera sällan än tidigare. Den första besiktningen skall utföras inom tre år efter första användningen och därefter inom två år och sedan årligen. I Sverige sköts besiktningsverksamheten av Ab Svensk Bilprovning, numera Bilprovningen, som är ett aktiebolag med statsägd aktiemajoritet. Efterkontroller av underkända person- och paketbilar kan godkännas på auktoriserade reparationsverkstäder. Ab Svenska Bilprovning utförde 1997 4,2 milj. besiktningar. Andelen underkända fordon utgjorde 34 % av besiktningarna. Av de fordon som kommit till efterkontroll underkändes ytterligare ca 7 %. Besiktningsmännen förutsätts ha grundutbildning på teknikernivå. Som tilläggsutbildning krävs en sex veckors kurs, praktik och fortbildning.

Norge måste i egenskap av medlem i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet tillämpa besiktningdirektivet. Ett organ som lyder under vägverket (Biltilsynet) utför besiktningarna. Vid ingången av 1998 fick Biltilsynet i uppgift att övervaka auktoriserade besiktningställen, som får rätt att utföra besiktningar av lätta fordon i en konkurrens-

situation. Auktoriserade besiktningställen kan vara reparationsverkstäder eller verksamhetsställen som är specialiserade på enbart besiktningar.

I *Nederländerna* sköter det statliga organ som tidigare utförde alla slags besiktningar numera endast besiktningarna av taxibilar och bussar. Andra besiktningar utförs av auktoriserade privata besiktningställen, som kan vara reparationsverkstäder eller specialiserade på enbart besiktningar. Under den senaste tiden har satsningarna på övervakningen av besiktningställen intensifierats. Besiktningsmän förutsätts ha grundutbildning eller motsvarande arbetserfarenhet. Den egentliga utbildningen för besiktningsmän är indelad i fyra nivåer och ordnas av bilindustrin tillsammans med det ministerium som ansvarar för utbildningsverksamheten.

I *Belgien* besiktas lätta fordon första gången inom fyra år och därefter årligen. Taxibilar och bussar besiktas med sex månaders intervaller. I landet finns nio privata besiktningsbolag som verkar på bestämda områden utan konkurrens. Bolagen har en gemensam takorganisation (GOCA). Utöver den tekniska grundutbildningen ordnar GOCA grundkurser och fortsättningskurser för besiktningsmännen. Utbildningen innehåller även praktik.

I *Storbritannien* svarar en statlig myndighet (The Vehicle Inspectorate) för en del av sådana besiktningar som skall utföras varje år samt övervakar verksamheten vid ca 17 000 auktoriserade reparationsverkstäder som utför besiktning av lätta fordon. I London och vissa andra av de största städerna besiktat polisen taxibilarna. Kravet för inledande av privat besiktningsverksamhet är att sökande deltagit i en kurs som ordnats av den myndighet som övervakar besiktningsverksamheten och slutfört den med godkänt resultat. Någon egentlig vidareutbildning har inte ordnats men på basis av övervakningen och även i övrigt vid behov ordnas kompletterande utbildning för besiktningsmännen.

I *Tyskland* förrättas besiktningar delvis av sju regionala föreningar (TÜV), som utför alla slags kontroller av allt från kärnkraftverk till leksaker och delvis av ett privat bolag (DEKRA), som även har uppgifter i anslutning till förarexamina samt övervakningen av bilskolor och utbildningen samt delvis av privata besiktningsmän som i allmänhet tidigare har arbetat vid TÜV eller DEKRA.

I *Spanien* är det kommunernas skyldighet att ordna besiktningen av fordon på lämpligt sätt. I *Italien* svarar ett statligt organ för alla besiktningar.

Registreringsverksamhet

Enligt artikel 35 i konventionen om vägtrafik, som ingicks i Wien 1968 (FördrS 30/86), skall ett motorfordon och en släpvagn som är kopplad till motorfordon, med undantag för lätt släpvagn, vara registrerat av en fördragsslutande part eller dess delstat. Fordonets förare skall medföra gällande bevis om sådan registrering. Konventionen definierar vilka uppgifter som åtminstone skall framgå av registreringsbeviset.

Inom Europeiska gemenskapen bereds ett direktiv om registreringsbevis för motorfordon och deras släpfordon. Kommissionens förslag till direktiv (KOM(97) 248 slutlig, 97/0150 (SYN)) innehåller minimikrav på registreringsbevis. Rådet godkände i november 1997 en gemensam ståndpunkt till förslaget. Direktivet torde ges under 1998. Enligt den gemensamma ståndpunkten tas ett nytt registreringsbevis i bruk inom fem år efter att direktivet trätt i kraft. En medlemsstat skall erkänna registreringsbevis som utfärdats av en annan medlemsstat i internationell trafik och vid registrering av ett fordon som tidigare registrerats i en annan medlemsstat.

I Sverige och Norge har registreringen av fordon organiserats så att den lyder under det lokala vägverket. I Tyskland för varje delstat sitt eget fordonsregister utöver förbundsstatens centralregister. I England svarar statens registreringsenhet för registreringar.

1.3. Bedömning av nuläget

Besiktningens verksamhet

Tillgången på besiktningstjänster har i och med att besiktningens verksamhet öppnats för konkurrens blivit avsevärt mycket bättre. Antalet besiktningstillfällen har ökat och deras läge är fördelaktigare för kunderna. Förlängningen av besiktningstillfällenas öppettider och möjligheten att besikta fordonet utan tidsbeställning har också förbättrat besiktningstjänsterna.

År 1995 inledde 26 nya besiktningstillfällen sin verksamhet. Verksamhetsstillfällena som in-

ledde sin verksamhet 1996 var 20 och 1997 var de 17 till antalet. Utöver de privata besiktningstillfällena har även Finlands Bilbesiktning Ab utökat antalet besiktningstillfällena. Under 1997 måste koncessionerna för två besiktningstillfällena återkallas och två besiktningstillfällena upphörde annars med sin verksamhet.

I slutet av 1997 fanns sammanlagt 186 verksamma besiktningstillfällena i Finland. Av dem var 37 privata och 149 Finlands Bilbesiktning Ab:s besiktningstillfällena. Finlands Bilbesiktning Ab har ett nät av besiktningstillfällena som täcker hela landet. Även privata besiktningstationer har placerat sig i olika delar av landet.

En del av Finlands Bilbesiktning Ab:s besiktningstillfällena är s.k. färdorter som fungerar på samma sätt som en filial. Alla sådana besiktningstillfällena har inte ännu koncession, men har kunnat fortsätta med sin verksamhet med stöd av övergångsbestämmelsen i koncessionslagen. Dessa verksamhetsstillfällena har i allmänhet inte möjlighet att besikta tunga fordon, vilket koncessionslagen förpliktar till. Faran är alltså att verksamheten vid dessa besiktningstillfällena kommer att upphöra inom en nära framtid.

År 1997 inleddes drygt 1,8 milj. årsbesiktningar i Finland, varav 21,4 % underkändes. Övriga besiktningar uppgick sammanlagt till ca 84 500. Finlands Bilbesiktning Ab:s marknadsandel av årsbesiktningarna var 77 %.

Fordonsförvaltningscentralen har övervakat besiktningens verksamhet i huvudsak med statistiska metoder. Dessutom har myndigheten utfört övervakningskontroller och kontrollbesök. Under 1997 och 1998 har övervakningen utökats. Kontroller har i synnerhet gjorts på sådana orter där det förekommer konkurrens och på besiktningstillfällena där procenten fordon som underkänts vid besiktningen betydligt har avvikit från medeltalet i landet.

Vid fordonsförvaltningscentralens övervakningskontroller har konstaterats att lokalerna och anordningarna på besiktningstillfällena i huvudsak fungerar. Besiktningarna har i allmänhet skötts bra. Vissa brister har dock konstaterats när det gäller yrkesskickligheten hos dem som förrättar besiktningar. Med hänvisning till brådska sker uppföljningen av bestämmelser som snabbt revideras och förändras, åjourföringen av uppgifter samt utbildning och introduktion av ny personal

ibland inte på behörigt sätt. Om enskilda brister i besiktningens verksamhet har fordonsförvaltningscentralen gett flera muntliga och skriftliga ändringsförslag och skriftliga anmärkningar.

Ur samhällssynvinkel är det väsentligt att andelen tekniska fel som primär orsak till olyckor inte har förändrats sedan besiktningens verksamhet öppnats för konkurrens.

Registreringsverksamhet

Ökningen av antalet besiktningstillfällen p.g.a. konkurrenssituationen har även förbättrat tillgången på registreringstjänster. I slutet av 1997 skötte utom fordonsförvaltningscentralen 153 besiktningstillfällen, 273 bilaffärer och 4 finansbolag registreringsuppgifter. Vidare tog 593 postanstalter emot registreringsanmälningar. Av de besiktningstillfällen som utför registreringar var 32 privata.

År 1997 utfördes sammanlagt drygt 1,5 milj. fordonsregistreringar, varav 164 500 fordon registrerades för första gången. Antalet första registreringar har ökat under de senaste åren. Besiktningstillfällenas andel av alla registreringar var 60 %. I fordonsregistret fanns ca 3,3 milj. fordon i slutet av 1997.

Kvaliteten på registreringsverksamhet har enligt erfarenheterna från fordonsförvaltningscentralens övervakning kunnat hållas hög. Man har strävat efter att trygga ett enhetligt registreringsförfarande genom fordonsförvaltningscentralens anvisningar, kurser och övervakning.

I samband med Bilregistercentralens bolagisering fattades beslut om att en gemensam lag skall stiftas om de som bedriver besiktningens verksamhet och de som bedriver registreringsverksamhet även om funktionerna betydligt skiljer sig från varandra. Dessutom föreskrivs om direktregistreringstillstånd i registreringsförordningen. Besiktningens verksamhet är helt och hållet öppen för konkurrens medan det inom registreringsverksamhet främst förekommer konkurrens mellan distributionskanalerna. Inom besiktningens verksamhet svarar varje koncessionshavare själv för sin verksamhet medan ansvaret för registreringsverksamhet genom lag hör även till fordonsförvaltningscentralen, som dessutom är ansvarig för fordonsregistret. Koncessionslagen lämpar sig inte som sådan för

registreringsverksamhet, eftersom kraven på den skiljer sig från de krav som ställts på besiktningens verksamhet. Att föreskriva om dem som bedriver registreringsverksamhet i olika författningar och på olika författningsnivå kan inte heller anses vara motiverat.

Skyldigheten att registrera ett fordon uppstår i olika situationer, t.ex. när fordonet köps, finansieringen av fordonet ordnas, försäkring för fordonet tecknas eller i samband med byte av fordon eller när fordonet tas ur bruk. Det är inte ofta som kunden kan sköta registreringen av fordonet samtidigt som han sköter en åtgärd som förorsakas av registreringen utan för att fullgöra sin registreringskyldighet skall han besöka ett besiktningstillfälle, fordonsförvaltningscentralen eller en postanstalt. Att registreringsärenden kan skötas på flera olika ställen försämrar även fordonsregistrets tidsenlighet.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Mål och medel

Syftet med förslagen som gäller besiktningens verksamhet är att säkerställa att besiktningarna utförs på behörigt sätt och att tillgången på besiktningstjänster säkerställs i hela landet.

I besiktningens verksamheten har observerats brister som delvis har berott på att de som utför besiktningar inte har tillräcklig yrkesskicklighet och på att konkurrensen i branschen har hårdnat. Fordonsförvaltningscentralen har genom att utöka tillsynen över besiktningstillfällena strävat efter att upprätthålla nivån på besiktningarna. De brister som upptäckts i fråga om yrkesskickligheten kan dock inte ersättas genom tillsyn. Yrkesskickligheten hos de som svarar för besiktningens verksamhet och de som utför besiktningar kan förbättras genom krav på att de kontinuerligt skall delta i sådan utbildning som uppgifterna förutsätter.

I syfte att säkerställa den regionala tillgången på besiktningstjänster kan skyldigheten att besikta tunga fordon slopas, varvid koncession endast kan beviljas för besiktning av personbilar och andra lätta fordon. Detta kan försämrings tillgången på tjänster för besiktning av tunga fordon. Genom att tillåta filialer kan skäliga tjänster för besiktning av lätta fordon säkerställas i hela landet, även i de mest avlägsna delarna av trakterna.

Syftet med förslagen som gäller registreringsverksamhet är att förbättra tillgången på registreringstjänster och fordonsregistrets tidsenlighet samt att förenhetliga den reglering genom vilken skötseln av registreringar ordnas. För att landsomfattande registreringstjänster skall kunna upprätthållas behövs inte fler verksamhetsställen som utför registreringsuppgifter. Det är snarare fråga om att registreringsärenden åtminstone delvis bör skötas på andra ställen än de nu sköts. I samband med att koncessionslagen stiftades övergavs tanken på att registreringsuppgifterna helt och hållet skall skötas som myndighetsfunktioner och därför är det svårt att tänka sig att uppgifterna framdeles skulle skötas av en enda myndighet.

I samband med beredningen av förslaget har man övervägt möjligheterna att ordna så att registreringsuppgifterna sköts med stöd av en separat koncession för registrering eller alternativt så att alla uppgifter överförs på fordonsförvaltningscentralens ansvar så att myndigheten kunde sköta registreringsuppgifterna genom att köpa tjänster hos privata och offentliga serviceproducenter. Enligt ett principbeslut av statsrådet 1989 skall tillståndssystem som är onödiga och av ringa betydelse upphävas. Alternativ som administrativt sett är lättare än koncessioner skall sökas. Genom att sköta registreringsuppgifter med stöd av koncession uppnås inte sådant mervärde i fråga om tillsynen över och kvaliteten på verksamheten samt dess behörighet att det skulle motivera koncessionssystemet. Det ansvar för registreringsuppgifter och fordonsregistret som enligt bestämmelserna nu hör till fordonsförvaltningscentralen betonas, om den kan sköta registreringsuppgifterna genom att avtala om deras skötsel med sådana instanser som kan sköta verksamheten och som kan bereda kunder som behöver registreringstjänster möjligheten att i samband med en funktion som förorsakats av en registreringshändelse även sköta registreringen av fordonet.

Det har ansetts att registreringsuppgifterna innehåller uppgifter av både myndighetskaraktär och produktiv karaktär. Kontroll av registreringsanmälningar för att förutsättningarna för registrering skall kunna konstateras och införandet av uppgifterna i fordonsregistret samt korrigering av inmatningsfel är de viktigaste uppgifterna av myndighetskaraktär i samband med registrering. Trots sin myndighetskaraktär har registre-

ringsuppgifter genom koncessionslagen och mera begränsat genom registreringsförordningen anförtrotts åt privata.

Med stöd av principen om tjänstemannaförvaltning har man ansett att offentliga förvaltningsuppgifter endast kan skötas av myndigheter. Principen om tjänstemannaförvaltning är dock inte ett absolut hinder för att anförtro den offentliga makten åt en instans utanför myndighetsorganisationen. En allmän begränsning har ansetts vara att undantagen från principen om tjänstemannaförvaltning inte får undergräva huvudregeln. Användningen av maktmedel begränsar även möjligheterna att anförtro den offentliga makten åt privata. Att anförtro offentliga förvaltningsuppgifter åt en instans utanför myndighetsorganisationen förutsätter att överlåtelse av uppgifter regleras genom lag och att man dessutom sörjer för tillräckliga rättsskyddsarrangemang. I regeringens proposition till Riksdagen med förslag till ny Regeringsform för Finland (RP 1/1998 rd) redogörs i detaljmotiveringen till 124 § närmare för de förutsättningar under vilka offentliga förvaltningsuppgifter kan anförtros andra än myndigheter. Andra offentliga förvaltningsuppgifter än sådana som innebär betydande utövning av offentlig makt kan enligt nämnda paragraf genom lag eller med stöd av lag överlåtas på andra än myndigheter, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna i fråga och inte åvenyttrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning.

Registreringsuppgifterna innehåller inte användning av några som helst tvångsmedel. Registrering av fordon skapar inte heller äganderätt. Även om det i registreringsuppgifter är delvis fråga om utövande av offentlig makt, finns det inga hinder för att registreringsuppgifter med stöd av ett lagbaserat avtal ges till privata, bara man genom bestämmelser sörjer för tillräcklig rättssäkerhet när uppgifterna utförs.

2.2. De viktigaste förslagen

Förslag till ändring av koncessioner för besiktning

På grund av omorganiseringen av registreringsuppgifterna föreslås att en helt ny lag stiftas om koncession för besiktning. Den nya lagen bygger på gällande konces-

sionslag.

Beviljandet av koncession för besiktning överförs från trafikministeriet på fordonförvaltningscentralen, vars insats är viktig även i den nuvarande processen för beviljande av koncession.

Den föreslagna lagen innehåller på samma sätt som koncessionslagen bestämmelser om de allmänna förutsättningarna för beviljande av koncession. Bestämmelserna om bedömning av tillförlitligheten skärps och den viktigaste bedömningsgrunden i besiktningsverksamhet kommer att vara om de personer som är involverade i besiktningsverksamhet lämpar sig att bedriva besiktningsverksamhet och utföra besiktningar. På grund av de tolkningssvårigheter som uppstått i besiktningsverksamheten ändras och förtydligas bestämmelserna om bedömningen av koncessions sökandens oberoende.

I syfte att trygga utbudet av besiktnings-tjänster i glesbygder föreslås att koncessionssökande ges rätt att inrätta filialer i sådana trakter där det inte finns något ordinarie besiktningsställe. På ett sådant besiktningsställe besiktas endast lätta fordon.

I syfte att säkerställa kvaliteten på besiktningsverksamheten föreslås utöver den examen på teknikernivå som krävs även nu att den som svarar för besiktningsverksamhet och den som utför besiktningar som tillägg-utbildning skall skaffa sådan besiktarexamen som uppgifterna förutsätter och sådan specialutbildning som uppgifternas omfattning förutsätter. Upprätthållandet av yrkeskickligheten tryggas genom fortbildning. De viktigaste bestämmelserna om sådana som ger tilläggutbildning tas in i lagen. I övrigt föreskrivs om tilläggutbildning och dem som ger den genom trafikministeriets beslut.

Bestämmelserna om övervakningen av besiktningsverksamhet ändras. Koncessionsmyndigheten ges rätt att tillfälligt förbjuda koncessionshavare att utföra besiktningar, om allvarliga brister eller missbruk uppdragas i besiktningsverksamheten.

Anordnande av registreringsverksamhet

Uppgifter vid fordonregistrering dvs. att ta emot registreringsanmälningar, lämna ut registreringsskyltar och registerutdrag, föra in registreringsuppgifter i fordonregistret samt andra därtill anslutna uppgifter sköts enligt den föreslagna lagen med stöd av avtal. Lagen gäller främst registreringar som

nu sköts med stöd av koncession för besiktning och registrering och direktregistreringstillstånd samt mottagning av registreringsanmälningar på postanstalter. Fordonsförvaltningscentralen kan även i fortsättningen sköta en del av registreringsuppgifterna. Om andra myndigheters registreringsuppgifter kan även föreskrivas särskilt.

Fordonförvaltningscentralen ingår avtal om skötseln av registreringsuppgifter med privata eller offentliga serviceproducenter. I avtalet kommer man överens om i vilken omfattning och på vilka villkor avtalsregistreraren sköter registreringsuppgifter. Även om fordonförvaltningscentralen har ansvaret för registreringsverksamheten, tas de viktigaste bestämmelserna om de allmänna förutsättningarna för avtalsregistrerare in i lag. I syfte att säkerställa en behörig skötsel av registreringsverksamheten skall god förvaltningssed iaktas i registreringsverksamheten och rättelse i avtalsregistrerarens registreringsbeslut kan sökas hos fordonförvaltningscentralen.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Förslaget har inga nämnvärda verkningar på statsekonomi. Uppgifter som ansluter sig till beviljande av koncession för besiktningsuppgifter har vid trafikministeriet skötts på deltid av en person.

Enligt förslaget får Fordonsförvaltningscentralen fler uppgifter, om vilka föreskrivs genom lag och med stöd av den genom ministeriets beslut. Fordonsförvaltningscentralens nya uppgifter är att bevilja koncession för besiktning, godkänna sådana samfund som ger den utbildning som krävs i besiktningsverksamhet, utöva tillsyn över de samfund som ger utbildning och av prov som ansluter sig till utbildningen, att vid behov ge utbildning i begränsad utsträckning, hålla besiktarexamina, sköta uppgifter i anslutning till avtal om registreringsuppgifter samt utöva tillsyn över avtalsregistrerare. Fordonsförvaltningscentralen är ett nettobudgeterat ämbetsverk, vars utgifter täcks med intäkterna av den avgiftsbelagda verksamheten. Fordonsförvaltningscentralens nya uppgifter är huvudsakligen offentligrättsliga prestationer. Kostnaderna för dem täcks med avgifter till självkostnadsvärde som upp bärs för prestationerna. Trafikministeriet fastställer fasta

avgifter för prestationerna och för vilka prestationer eller grupper av prestationer avgifter skall uppbäras till självkostnadsvärde fastställda av fordonsförvaltningscentralen.

Enligt trafikministeriets beslut uppbär fordonsförvaltningscentralen hos besiktningstillstånden tre mark för varje besiktning som utförts under föregående månad som fast avgift för tillsynen över besiktningstillstånden och för användningen av fordonsregistret. Av dessa avgifter inflöt 1997 inkomster om sammanlagt 6,7 milj. mk till fordonsförvaltningscentralen. De tilläggsuppgifter i anslutning till besiktningverksamhet som ingår i förslaget åsamkar Fordonsförvaltningscentralen kostnader om ca 350 000 mk per år. Avsikten är att kostnaderna i huvudsak skall täckas av den nämnda fasta tillsynsavgiften. Dessutom uppbärs separata avgifter för beviljande av koncession för besiktning och beviljande av utbildningsrätt, eftersom prestationerna uppstår med anledning av beslut som fattas om separata ansökningar. För utbildning som fordonsförvaltningscentralen eventuellt anordnar uppbärs avgifter på afärsekonomiska grunder.

Enligt trafikministeriets beslut uppbär fordonsförvaltningscentralen avgifter till självkostnadsvärde för registerutdrag. För närvarande är registreringsavgiften 40 mk och direktregistreringsavgiften 35 mk för kunden. År 1997 inflöt intäkter om sammanlagt 71,6 milj. mk till fordonsförvaltningscentralen av registreringsverksamhet, vilket utgjorde 45 % av ämbetsverkets totalinkomster. Avsikten är inte att de avgifter som nu uppbärs för registerutdrag skall ändras på grund av förslaget. Avtalssystemet kan dock möjliggöra en sänkning av avgifterna.

Uppgifterna i anslutning till utbildningen i besiktningens bransch och omorganiseringen av registreringsuppgifterna ökar under det första året fordonsförvaltningscentralens engångsutgifter. Dessa uppgifter, uppskattningsvis 150 000 mk, täcks med överskottet från fordonsförvaltningscentralens avgiftsbelagda verksamhet och därför behöver inget särskilt anslag reserveras i statsbudgeten för utförandet av uppgifterna. Överskottsmålet för fordonsförvaltningscentralens offentligrättsliga verksamhet 1998 är 4,6 milj. mk.

Enligt förslaget förutsätts den som svarar för besiktningens verksamhet och den som utför besiktningar som tilläggsutbildning ha sådan besiktarexamen samt specialutbildning och

fortbildning som motsvarar uppgifterna. Om utbildningens innehåll föreskrivs i detalj genom ministeriets beslut. Den som anordnar utbildningen svarar för utbildningskostnaderna och uppbär ersättningar enligt den allmänna prisnivån hos den som får utbildning. Avsikten är att i den besiktarexamen som krävs av nya personer i branschen ta in en cirka en veckas allmän period samt en veckas period för besiktning av lätta fordon i form av närundervisning. Ätminstone en del av personerna på ett besiktningstillstånd bör ha besiktarexamen även för besiktning av tunga fordon. Närundervisningsperioden skall även för denna examen vara ungefär en vecka lång. För specialbesiktningar krävs specialutbildning. Priset på planerad utbildning uppgår hos kommersiella utbildningsorganisationer till ca 300—1 000 mk per dag. Enligt uppskattningar kommer kostnaderna för den egentliga utbildningen per person på årsnivå att uppgå till i genomsnitt 3 000 mk. Kostnaderna varierar betydligt beroende på flera saker, t.ex. på hur utbildningen på besiktningstillståndet ordnas, om hela personalen på besiktningstillståndet har besiktningrätt för alla slags besiktningar och hur stor personalsättningen på besiktningstillståndet är. Utbildningskostnaderna är i genomsnitt större när personen är ny i branschen.

Personer kan på eget initiativ söka sig till utbildning inom besiktningens bransch, men utgångspunkten är att besiktningstillstånden på samma sätt som nu bekostas obligatorisk utbildning. Enligt uppgifter från besiktningens bransch motsvarar omfattningen av den planerade utbildningen omfattningen av den befintliga utbildningen i branschen och därför kommer priserna på besiktning antagligen inte att nämnvärt förändras på grund av den obligatoriska utbildningen.

Omorganiseringen av registreringsuppgifterna förorsakar inga nämnvärda kostnader för den som bedriver verksamhet jämfört med gällande koncession. Förmodligen kommer de nuvarande registreringsinrättningarnas andelar av registreringarna att förändras beroende på kundens val även om avtalsregistrerarna i huvudsak kommer att vara de samma som nu sköter registreringsuppgifter.

3.2. Verknningar i fråga om organisation och personal

Förslaget omfattar inte inrättande av nya myndighetsorganisationer. Som ett nytt or-

gan i anslutning till Fordonsförvaltningscentralen inrättas en rådgivande utbildningskommission. Bestämmelser om den utfärdas genom förordning.

Beviljande av koncession för besiktning, uppgifter i anslutning till utbildning för dem som arbetar i besiktningensbranschen och avtal om registreringsverksamhet ökar Fordonsförvaltningscentralens uppgifter i synnerhet när lagen träder i kraft och kan förutsätta fler anställda.

Förmodligen kommer samfunden i besiktningensbranschen åtminstone i det inledande skedet att ordna utbildning för besiktare. Även om antalet som utbildas kommer att vara ganska litet på årsnivå, vore det önskvärt att också de egentliga utbildningsorganisationerna i fortsättningen deltar i anordnandet av utbildning.

3.3. Verknningar för medborgarna

Genom de förslag som ansluter sig till besiktning är målet att tillgången på besiktningstjänster skall tryggas i hela landet. Genom de förslag som ansluter sig till utbildning av dem som deltar i besiktningensverksamhet och till tillsyn över besiktningensverksamheten säkerställs en hög nivå på besiktningensverksamheten, vilket påverkar den allmänna trafiksäkerheten.

Genom lagen om registrering av fordon förenhetligas regleringen av sådana som utför registreringar. I samband med omorganiseringen av registreringsuppgifter sörjer fordonsförvaltningscentralen för att registreringstjänster är tillgängliga i hela landet. Uppgifterna kan dessutom anordnas så, att kunden i samband med registreringen genast får med sig registerutdraget även från andra verksamhetsställen som sköter registreringsuppgifter än besiktningstillägen.

4. Beredningen av propositionen

4.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Riksdagens uttalande

I sitt svar på regeringens proposition med förslag till lagstiftning om ombildning av Bilregistercentralen till ett aktiebolag (RSv 134/1995 rd) förutsatte riksdagen att det sedan Bilregistercentralen bolagiserats säkerställs en tillräckligt hög servicenivå på be-

siktningensverksamheten och tillsyn över anordnandet av föreexamina som garanterar trafiksäkerheten i hela landet. Riksdagen förutsatte vidare att det snabbt utreds vilka kompetenskrav som lämpligen bör ställas på besiktningenspersonalen och att det inom en nära framtid krävs en särskild besiktningsexamen som garanterar personalens yrkeskicklighet.

Beredningsorgan

På grund av riksdagens uttalande bad trafikministeriet fordonsförvaltningscentralen att utreda hurdan utbildning som skall krävas av besiktare. Myndigheten tillsatte en arbetsgrupp för uppdraget. Arbetsgruppen bestod av representanter för fordonsförvaltningscentralen, Utbildningsstyrelsen, Ammattienedistämislaitos, Finlands Bilbesiktning Ab och den privata besiktningensbranschen. Eventuella andra ändringsbehov i koncessionslagen utreddes preliminärt vid ett seminarium som trafikministeriet anordnade i februari 1997.

Lagförslagen har beretts i en arbetsgrupp som trafikministeriet tillsatte i april 1997 (arbetsgruppen för koncession för besiktning) och som hade i uppgift att fortsätta det arbete som fordonsförvaltningscentralens arbetsgrupp påbörjat genom att bereda förslag till utbildning för besiktare. Dessutom skulle arbetsgruppen utreda vilka andra ändringar än sådana som gäller utbildning som behövs i koncessionslagen och lägga fram förslag till dem. I samband med detta utredningsarbete skulle arbetsgruppen gå igenom frågor som gäller den som beviljar koncession, skyldigheten att besikta tunga fordon, koncessionshavarens oberoende, reparationssverkstädernas roll i besiktningensverksamhet och placeringen av besiktningstillägenas lokaler. Arbetsgruppen skulle även utreda om registreringen av fordon i fortsättningen skall skötas med stöd av antingen koncession eller eventuellt avtal och lägga fram förslag till sådana ändringar som utredningarna förutsätter. Arbetsgruppen bestod av representanter för trafikministeriet, fordonsförvaltningscentralen, Privata Besiktningstillägenas Förbund rf, Finlands Bilbesiktning Ab, Autoalan Keskusliitto ry och Autotuojat ry samt en gemensam representant för Finlands Lastbilsförbund rf, Linja-autoliitto ry, Automobilförbundet rf och Suomen Taksiliitto ry. Arbetsgrupperna ordnade under ar-

betets gång tre diskussionsmöten för intressegrupperna i fordonsbesiktning- och fordonsregistreringsbranschen.

Utom lagförslagen beredde arbetsgruppen för koncession för besiktning förslag till ändringar som behövs i förordningar och trafikministeriets beslut. Arbetsgruppens rapport har publicerats i trafikministeriets publikationsserie (4/98). Finlands Bilbesiktning Ab reserverade sig i arbetsgruppens rapport. Bolaget ansåg bl.a. att avtalssystemet inom registreringsverksamheten i praktiken inte just för med sig något nytt jämfört med det nuvarande systemet som baserar sig på koncessioner och direktregistreringstillstånd. Behovet av reformen kan därför ifrågasättas. Avtalssystemet har enligt bolaget dessutom byggts upp så att det är alldeles för öppet.

4.2. Remissutlåtanden

Utlåtande om rapporten från arbetsgruppen för koncession för besiktning begärdes av justitieministeriet, undervisningsministeriet, finansministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, fordonsförvaltningscentralen, Konkurrensverket, Utbildningsstyrelsen, konsumentombudsmannen, dataombudsmannen, Trafikskyddet, Trafikförsäkringscentralen, Privata Besiktningstäl- lenas Förbund rf, Finlands Bilbesiktning Ab, flera intresseorganisationer i fordons- och trafikbranschen samt vissa andra intressegupper med anknytning till propositionen.

Majoriteten av remissinstanserna förhöll sig positivt till de grundlösningar som arbetsgruppen föreslagit. Besiktningbranschen har dock ansett att registreringsuppgifterna inte bör ordnas genom avtal. I många utlåtanden framfördes flera enskilda anmärkningar i fråga om innehållet i lagförslagen och deras motiveringar.

Regeringens proposition baserar sig på förslagen från arbetsgruppen för koncession för besiktning. Vid beredningen av propositionen har anmärkningarna i utlåtandena i fråga om detaljer beaktats i mån av möjlighet. I synnerhet har lagförslaget som gäller anordnande av fordonsregistrering kompletterats utgående från utlåtandena. T.ex. de allmänna förutsättningarna för avtalsregistrare har kompletterats och i lagen föreslås en paragraf där de viktigaste sakerna som skall avtalas i ett avtal om registreringsverksamhet anges. Även lagförslaget om koncession för fordonsbesiktning har ändrats utgående från utlåtandena.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 1999 och avses bli behandlad i samband med den. Enligt förslagen skulle Fordonsförvaltningscentralen, som är underställd trafikministeriet, få nya uppgifter vars ekonomiska följderna behandlats under punkt 3.1.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lag om koncession för fordonsbesiktning

1 §. *Lagens syfte och tillämpningsområde.* I 1 §, som gäller koncessionslagens syfte och tillämpningsområde, föreslås att omnämmandet av fordonsregistreringar slopas.

Till lagens syften föreslås bli fogat främjande av tillgången på besiktningstjänster, eftersom lagförslaget innehåller bestämmelser genom vilka man strävar efter att förbättra och säkerställa tillgången på besiktningstjänster.

Genom den lag som föreslås ges de viktigaste bestämmelserna även om anordnande

av sådan utbildning som förutsätts i besiktningens verksamhet och därför föreslås att i 2 mom., som gäller tillämpning av koncessionslagen, tas in ett omnämmande av att lagen även tillämpas på dem som ger sådan utbildning som förutsätts i besiktningens verksamhet.

2 §. *Koncessionsplikt.* I 2 § 1 mom. koncessionslagen föreslås att omnämmandet av registreringar stryks. I övrigt motsvarar den föreslagna paragrafen i sak motsvarande paragraf i koncessionslagen.

När innehållet i 3 mom. diskuterades klarlades bilverkstädernas roll i besiktningens verksamhet i allmänhet och i synnerhet om bilverkstäderna kan ges rätten att utföra de efterkontroller som ingår i årsbesiktningar som

sådan eller som något slags tillämpad variant. Som en sådan variant har föreslagits anmälningsrätt i fråga om utförande av reparationer. Besiktningstillägget fastställer vilka fel och brister som skall repareras i samband med besiktningen. När verkstaden gjort reparationerna anmäler verkstaden saken t.ex. till fordonsförvaltningscentralen. Fordonet behöver inte längre föras till besiktningstillägget för efterkontroll.

Frågan om rätten att utföra efterkontroller var enligt trafikutskottets betänkande (TrUB 5/1995) aktuell även när regeringens proposition med förslag till koncessionslag behandlades i riksdagens trafikutskott. Utskottet föreslog inte att bilverkstäder ges rätt att utföra efterkontroller.

Att ge bilverkstäder rätten att utföra efterkontroller och göra anmälningar i samband med årsbesiktning skulle ha både positiva och negativa effekter. Om bilverkstäderna har rätt att utföra efterkontroller eller göra anmälningar, blir situationen enklare och flexiblere för kunderna. I synnerhet yrkestrafikidkare har upplevt efterkontrollerna på besiktningstillägget som ekonomiskt betungande.

Denna proposition innehåller inget förslag till att efterkontroller och anmälningar skall ges till reparationsverkstäder. Tillgången på besiktningstjänster har förbättrats i takt med att verksamheten öppnats för konkurrens och därför är det enklare än tidigare att ta sig till efterkontroll på ett besiktningstillägg. Dessutom avgörs besiktningens slutresultat vid efterkontrollen. Om det bestäms att ett fordon skall på efterkontroll, har fordonet något fel som påverkar trafiksäkerheten eller miljön. Då är det viktigt att säkerställa att felet har reparerats och att reparationen har gjorts på behörigt sätt. Av de fordon som besiktades 1997 kallades 21,4 % till efterkontroll. Av de fordon som kom till efterkontroll underkändes ytterligare 6,9 %. Efterkontrollen är sålunda en viktig del av besiktningen, där verksamheten utgår från kravet på fullständigt oberoende. Om reparationsverkstäder hade rätt att utföra efterkontroller eller göra anmälningar skulle det inte vara i överensstämmelse med kravet på oberoende, eftersom reparationsverkstaden skulle godkänna kvaliteten på sitt eget arbete och eventuellt också behovet av det. Överförandet av uppgifter som hör till besiktningen på reparationsverkstäder skulle inte heller stämma överens med den utbildning som nu krävs

av besiktare och det krav på utbildning som enligt detta förslag fogas till lagen.

Om bilverkstäder hade efterkontroll- och anmälningsrätt, måste de reparationsverkstäder som bedriver verksamhet definieras i lag och något slags förfarande för godkännande av dem utarbetas. Detta vore att gå emot den allmänna strävan efter en gallring bland tillståndsförfarandena. Dessutom måste tillsyn över kvaliteten och opartiskheten i besiktningens verksamhet ordnas, vilket utökar tillsynskostnaderna. Antalet verkstäder som skall övervakas kunde öka kraftigt.

3 §. *Allmänna förutsättningar för beviljande av koncession.* Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 3 § koncessionslagen.

4 §. *Bedömning av sökandens tillförlitlighet.* Personer av vilka förutsätts oklanderlighet på det sätt som avses i bestämmelsen är i sak de samma som nu dock så, att alla bolagsmän och även andra personer i dominerande ställning än de som nämns i den nu gällande bestämmelsen skall vara oklanderliga. Genom ändringen betonas vikten av tillförlitlighet som förutsättning för att koncession skall beviljas. Alla som kan påverka slutresultatet av en besiktning skall vara oklanderliga.

Det föreslås att formuleringen av grunderna för bedömning av tillförlitlighet skall förenklas och grundernas delvis ändras. Enligt 4 § 2 mom. koncessionslagen får koncessionssökanden inte vara uppenbart olämplig att utföra besiktningar. Enligt förslaget är en central grund för bedömningen av tillförlitlighet att personen inte är lämplig att bedriva besiktningens verksamhet eller utföra besiktningar. Ingen av de personer som avses i bestämmelsen får vara uppenbart olämplig. Om någon av dem är uppenbart olämplig för besiktningens verksamhet, kan koncessionssökanden eller koncessionshavaren inte anses vara tillförlitlig. Uppenbar olämplighet är t.ex. att personen genom sin tidigare verksamhet har gett upphov till att koncessionen återkallats. Personerna får åtminstone inte ha dömts för de brott som räknas upp i 1 och 2 punkten, men även andra straff och handlingar bör beaktas när bedömningen görs.

Straff för de brott som nämns i 1 punkten i den paragraf som föreslås ingår delvis i 4 § 2 mom. gällande lag. Till straffen fogas straff för överträdelse av bestämmelser om bokföring och ekonomiförvaltning. Redan enligt 17 § 2 mom. i gällande koncessionslag förutsätts att bokföring, ekonomi-

förvaltning och administration sköts på ett behörigt sätt.

Straff för brott som avses i 75 § vägtrafiklagen och överträdelse av bestämmelser om trafik- eller fordonssäkerhet ställs inte längre i en särskild ställning, eftersom även flera andra straffbara handlingar är olämpliga för en person som arbetar i besiktningens verksamhet. I övrigt motsvarar 2 punkten 4 § 1 mom. 1 och 2 punkten koncessionslagen. Alla fängelsestraff under de fem senaste åren för personer som avses i bestämmelsen leder till att sökanden inte kan anses vara tillförlitlig. När det gäller bötesstraff som dömts ut under de tre senaste åren bedöms om den handling som har lett till straffet är olämplig för personer som arbetar i besiktningens verksamhet. Handlingar som är ägnade att försämra förtroendet för besiktningens verksamhet och äventyrar besiktningens behörighet tyder på olämplighet. Sådana handlingar är t.ex. bedrägeri, förfalskningsbrott och åtminstone en del av de näringsbrott som nämns i 30 kap. strafflagen. Även grov oaktamhet i fråga om bestämmelser som meddelats om säkerheten i vägtrafiken tyder på att en person är olämplig. Vid bedömningen kan även återkommande handlingar beaktas.

Orsaker som kan leda till att koncession förvägras kan med stöd av 21 § även leda till att koncessionen återkallas.

5 §. *Sökandens sakkännedom.* Sökanden anses vara sakkunnig på samma sätt som nu, om den som svarar för besiktningens verksamheten är yrkesskicklig. Enligt förslaget skall den som svarar för besiktningens verksamhet utöver den grundutbildning som nu krävs skaffa tillägsutbildning. Den som svarar för besiktningens verksamhet förutsätts ha sådan årsbesiktningutbildning och specialutbildning samt fortbildning som motsvarar koncessionens omfattning. Utbildningen av personer som svarar för besiktningens verksamhet är den samma som krävs av personer som utför besiktningar. Enligt den 10 § som föreslås förutsätts den som utför besiktningar ha sådan tillägsutbildning som motsvarar hans besiktningssuppgifter. Motiveringarna och det huvudsakliga innehållet i den planerade utbildningen beskrivs i samband med motiveringen till 10 §.

Teknikerutbildningen, som är minimikravet i fråga om grundutbildning, avförs från ungdomsutbildningen 1999. En del av den nuvarande teknikerutbildningen ombildas så att den leder till yrkeshögskolexamen.

Examensbenämningen är då ingenjör, YH. Ingenjörsexamen utvecklas så att den delvis är mera praktiskt orienterad än för närvarande. En del av den nämnda teknikerutbildningen överförs till utbildning på andra stadiet. Sådana beslut om examina på andra stadiet som föranleds av att institutgraden faller bort fattas under 1998.

Eftersom ändringar håller på att ske i fråga om den grundutbildning som krävs av besiktare och innehållet i ändringarna inte ännu är klart, är det i detta skede inte möjligt att lägga fram ändringsförslag i fråga om nivån på den grundutbildning som krävs av besiktare. Dessutom utexamineras tekniker ända fram till slutet av 2001.

6 §. *Bedömning av sökandens oavhängighet.* Besiktning är lagstadgad verksamhet, där det har ansetts viktigt att den som bedriver verksamheten inte är beroende av annan verksamhet inom bilbranschen. När den första lagen om koncession för fordonbesiktning stiftades konstaterades i propositionen till lagen (RP 180/1993 rd) att verksamheten skall ordnas så att inga andra omständigheter än bedömning av fordonets skick och av hur det i övrigt stämmer överens med gällande bestämmelser kan inverka på slutresultatet av besiktningen.

Jämfört med gällande 6 § koncessionslagen föreslås att kravet på oberoende i fråga om försäkringsverksamhet slopas dock så, att skadegranskning av fordon i anslutning till försäkringsverksamhet enligt 1 mom. 2 punkten alltså inte förorsakar förbudet oberoende.

Vid tolkningen av gällande koncessionslag har man blivit tvungen att diskutera vad som avses med den försäkringsverksamhet som nämns i lagen. Avser man med den verksamheten när ett ombud tar emot försäkringsansökningar eller granskning av ett fordon som skadats i en trafikolycka eller både och? Tolkningen av lagen har varit sträng men samtidigt har man diskuterat om det är motiverat att förbjuda allt beroende av all försäkringsverksamhet. Koncessionshavarna vill vara försäkringsombud för att kunna ge sina kunder god betjäning när de registrerar sitt fordon. De som utför besiktningar har den yrkesskicklighet som krävs för att också kunna vara fordonsskadegranskare och tvärtom. Principen om en lucka för alla ärenden i registreringsverksamhet förutsätter att kunden kan sköta t.ex. åtgärder i anslutning till ägarbyte på ett och samma ställe. Det är

redan tillåtet att sköta trafikförsäkringen och frivilliga bilförsäkringar i bilaffärer som sköter direktregistreringar. En rättvis behandling av instanser som utför registreringar förutsätter att man tillåter försäkringsombud även på besiktningstillstånden.

Vid beredningen av förslaget har man ansett att ett besiktningstillstånd inte heller i fortsättningen kan tillåtas utföra skadegranskningar av fordon i anslutning till försäkringsverksamhet eller vara beroende av dem som utför skadegranskningar utan att besiktningens opartiskhet äventyras, eftersom den som utför skadegranskningar och samtidigt representerar det försäkringsbolag som svarar för skadeersättning granskar ett krockskadat fordon och eventuellt anger reparationsmetoder och kostnader. Ett sådant fordon får i nödfall besiktas på samma besiktningstillstånd där skadegranskningen utförts. Annan sorts försäkringsverksamhet anses inte förorsaka skadligt beroende och därför kan koncessionshavare enligt förslaget verka t.ex. som försäkringsombud.

Det föreslagna 2 mom. motsvarar 6 § 2 mom. koncessionslagen. Bestämmelsen bör tolkas så att den inte hindrar koncessionshavaren från att ansluta sig som normal medlem till en sammanslutning i bilbranschen. Koncessionshavarens medverkan i organisationsverksamhet inom bilbranschen främjar upprätthållandet av sådan yrkesskicklighet som behövs i besiktningens verksamhet. Sammanslutningens regler och verksamhet får dock inte innehålla villkor som ger upphov till beroende.

I enlighet med gällande praxis föreslås i 3 mom. för tydlighetens skull en bestämmelse enligt vilken uthyrning och hyrning av ett besiktningstillstånds lokaler och utrustning är tillåtet för dem som bedriver sådan verksamhet som nämns i 1 och 2 mom. Vid tolkningen av bestämmelsen bör hyresvillkoren dock vara normala. I övrigt är det fråga om sådant kringgående av bestämmelser som avses i 3 § 2 mom.

7 §. *Koncessionens omfattning.* Med undantag av att omnämmandet av registreringar stryks motsvarar bestämmelsen i sak 7 § koncessionslagen. Utgående från besiktningstyperna finns det två slags koncessioner. Med stöd av den ena utförs alla besiktningar och med stöd av den andra endast årsbesiktningar. Ett besiktningstillstånd skall även i fortsättningen besikta fordon i alla fordonsklasser.

Vid beredningen av förslaget har man diskuterat om man i det här skedet bör slopa skyldigheten att besikta tunga fordon och tillåta besiktningstillstånden som är specialiserade på besiktning av enbart lätta fordon. Propositionen innehåller inget sådant förslag, eftersom det nuvarande systemet i praktiken har visat sig fungera. Tillgången på besiktningstjänster och andra tjänster har blivit bättre. Konkurrens har uppstått på önskvärd sätt i branschen men samtidigt har en skälig tröskel mot oövertänt etablering i branschen bevarats. Det nuvarande systemet stöder tillgången på tjänster för besiktning av lastbilar och bussar.

8 §. *Ansökan om koncession.* I bestämmelsen om ansökan om koncession föreslås endast mindre preciseringar jämfört med gällande 8 §. Koncessionshavaren behöver inte när han ansöker om koncession i detalj veta var besiktningens verksamhet kommer att bedrivas. Det räcker om sökanden uppger i vilken kommun verksamheten planeras. Vid ansökning om tillstånd krävs inte heller nu en exakt utredning om verksamhetsstället, eftersom den slutliga anskaffningen av lokaler i allmänhet blir aktuell först när det är säkert att koncessionen beviljas.

9 §. *Beviljande av koncession.* Den allmänna strävan inom statsförvaltningen har varit att befogenheterna att bevilja tillstånd skall överföras från ministerienivå på myndigheterna. Koncession för besiktning och registrering beviljas av trafikministeriet. Vid ministeriet har sedan 1994 skapats verksamhetsprinciper för koncessionsförfarandet, vilket förutsattes i regeringens proposition med förslag till lagstiftning om koncession för fordonsbesiktning.

Som koncessionsmyndighet föreslås Fordonsförvaltningscentralen, som redan för närvarande centraliserat gör de utredningar som behövs vid koncessionsbehandlingen och utövar tillsyn över dem som fått koncession.

10 §. *Behörighetsvillkor för personer som utför besiktningar.* Personer som utför besiktningar förutsätts utöver den nuvarande grundutbildningen ha sådan tilläggsutbildning och fortbildning som motsvarar omfattningen av deras besiktningssuppgifter.

I lagen anges hur tilläggsutbildningen är uppbyggd: årsbesiktningens utbildning, specialutbildning och fortbildning. Om innehållet i utbildningen, examina och praktisk erfarenhet föreskrivs med stöd av 27 § 3 mom. när-

mare genom vederbörande ministeriums, nedan ministeriets, beslut.

Utbildning på teknikernivå har i det praktiska besiktningssarbetet visat sig vara en god grundutbildning. Dessutom har man dock blivit tvungen att ge tilläggsutbildning. För närvarande genomförs frivillig tilläggsutbildning i besiktningssverksamhet i huvudsak som intern utbildning inom företagen. Utbildningen har delats in i grundutbildning, specialutbildning och fortbildning. Delvis har utbildningen skötts genom att man har bekantat sig med verksamheten på ett annat besiktningställe eller genom praktik ett sådant ställe. Fordonsförvaltningscentralen har ordnat kurser om aktuella saker främst för privata besiktningstillfällen.

De tekniska kraven på fordon utvecklas och förändras ständigt och därför förutsätter en behörig skötsel av besiktningssverksamhet att man kontinuerligt studerar de bestämmelser som förändras. I synnerhet när de privata koncessionerna ökar säkerställer inte det nuvarande kravet på grundutbildning och praktisk erfarenhet i tillräcklig utsträckning att de som svarar för besiktningssverksamhet och de som utför besiktningar har en tillräcklig och även tidsenlig yrkesskicklighet. Allmän yrkesutbildning beaktar inte i tillräcklig utsträckning sådana krav i en besiktarens arbete som även besiktningssbranschen i behövlig utsträckning kan påverka.

Genom ministeriets beslut föreskrivs om årsbesiktningssutbildning som fungerar som introduktionsutbildning samt om specialutbildning och fortbildning. Årsbesiktningssutbildningen delas in i en allmän period som förutsätts av alla besiktare samt utbildningsperioder för besiktning av lätta respektive tunga fordon. I utbildningen kan avläggas besiktarexamen för besiktning av lätta respektive tunga fordon. Examen berättigar till årsbesiktning av dessa fordon, om inte besiktningen förutsätter specialutbildning.

Specialutbildning ges under fyra separata perioder som är specialiserade på olika ämnen och berättigar till de aktuella besiktningarna och godkännandena. T.ex. en av perioderna är specialiserad på besiktning och godkännande av fordon som är avsedda för transport av farliga ämnen.

I syfte att upprätthålla yrkesskickligheten bör de som svarar för besiktningssverksamhet och de som utför besiktningar arligen delta i fortbildning. Fortbildning kan ges som närundervisning eller endast kräva godkänt re-

sultat i ett repetitionsprov. Personer som fått specialutbildning och utför besiktningar skall som fortbildning med fem års intervaller delta i ett repetitionsprov inom specialutbildningen för att få behålla rätten att utföra sådan besiktning och sådant godkännande som kräver specialkunskaper.

11 §. *Besiktningsslokaler.* I koncessionslagen ingår inga bestämmelser om besiktningsslokaler. Om dem föreskrivs med stöd av ett bemyndigande i trafikministeriets beslut. På grund av sakens betydelse föreslås att innehållet i beslutet tas in i lagen. Ändamålsenliga lokaler innebär bl.a. att ett enskilt fordon i allmänhet skall kunna besiktas i uppvärmda lokaler inomhus.

Enligt gällande lag beviljas koncession för varje besiktningställe särskilt. På besiktningstillfället bör finnas en person som svarar för besiktningssverksamheten. Besiktningstillfället skall sålunda utgöra en helhet, där besiktningsslokalerna ligger nära varandra. Kravet har i praktiken inte kunnat utsträckas och det har inte heller funnits behov att utsträcka det så långt att alla lokaler måste vara belägna i samma fastighet. I vissa fall har besiktningsslokalerna för tunga fordon - tillåten totalmassa vid användningen och registreringen av fordonet är mer än 3,5 ton - varit belägna på en annan plats än det ordinarie besiktningstillfället. Ofta har dessa separata lokaler hyrts vid bilverkstäder eller motsvarande, vilket har varit ekonomiskt ändamålsenligt. I praktiken har man blivit tvungen att tolka hur nära varandra lokalerna skall vara belägna.

Enligt det föreslagna 1 mom. skall lokalerna alltjämt bilda en helhet. Om lokalerna inte ligger nära varandra, skall de med tanke på att besiktningstillfället skall vara enhetligt ligga så nära varandra som möjligt, så nära att den som svarar för besiktningssverksamheten kan delta i tillsynen över besiktningssverksamheten i alla besiktningstillfällets lokaler. Ansvaret för besiktningssverksamhet förutsätter bl.a. att den ansvarigas beslut är avgörande i tolkningsfrågor.

Vid tolkningen av bestämmelsen iakttar man gällande praxis i mån av möjlighet. Nämda lokaler kan vara belägna på högst 10 kilometers avstånd från varandra och körsträckan från den ena lokalen till den andra får räkna högst 15 minuter. Detta innebär att i tätorter är avstånden från den ena lokalen till den andra i praktiken mindre än 10 km.

Enligt trafikministeriets beslut skall en

provkörningsbana som lämpar sig för provkörning av fordon vara belägen i besiktningstillstålllets omedelbara närhet. På grund av sakens betydelse föreslås att även bestämmelser om provkörningsbanan tas in i lag. I syfte att utföra besiktning på behörigt sätt skall provkörningsbanan vara belägen alldeles bredvid besiktningstillstålltet. Eftersom sådana korta provkörningsbanor som nu används vid besiktning av tunga fordon är av ringa betydelse, krävs provkörningsbana endast för lätta fordon. Med stöd av det bemyndigande som föreslås i 27 § kan ministeriet vid behov meddela närmare bestämmelser om provkörningsbanan.

12 §. *Inledande av verksamheten.* Bestämelsen motsvarar i sak 10 § koncessionslagen. Omnämningarna av att besiktningstillstållter skall vara permanenta och av registreringstrycks motsvarar som behövliga. Den föreslagna lagen tillåter inte mobila besiktningstillstållten. För att besiktningar skall kunna skötas på behörigt sätt skall det finna fasta lokaler och anordningar på besiktningstillstålltet. Besiktningstillstålltet bör också ha omedelbar förbindelse med datasystemet för vägtrafiken. I besiktningstillstållterna skall behörig datasekretess under alla förhållanden kunna tryggas.

13 §. *Opartiskhet.* De tre första momenten som gäller besiktning motsvarar i sak motsvarande moment i 12 § koncessionslagen. Vid beredningen av förslaget har diskuterats hur kravet på opartiskhet och kravet på oberoende i 6 § skall tillämpas i marknadsföringen av besiktningstillstålltena. Gemensam marknadsföring för ett besiktningstillstållte och t.ex. en bilaffär har inte konstaterats strida mot dessa bestämmelser, om inte de nyttigheter som marknadsförs eller villkoren för dem har kopplats till varandra t.ex. med gemensamma priser eller i övrigt så, att opartiskheten eller oberoendet äventyras. Kravet på opartiskhet har inte heller ansetts vara ett hinder för besiktningstillstålltet att inrikta sin marknadsföring på ägare av vissa slags fordon så länge som mottagningen av fordon till besiktning och utförandet av besiktningen sker opartiskt.

I koncessionslagen kompletteras 12 § 4 mom. med ett tillägg om sådana som ger utbildning. Den utbildning som krävs i besiktningstillstålltet och det viktigaste undervisningsmaterialet skall också finnas på svenska och därför föreslås att till bestämmelsen som gäller tillämpningen av språklagen (148/1922) fogas dem som innehar ut-

bildningsrätt.

14 §. *Jäv.* Med undantag av att omnämmandet av den personal som utför registreringstrycks motsvarar den föreslagna bestämmelsen 13 § koncessionslagen. Den som har rätt att utbilda åläggs inget krav på jäv, eftersom en snäv tolkning av jävbestämmelserna leder till att ett samfund som bedriver besiktningstillstålltet inte själv kan ge sin personal utbildning eller ta emot prov. Genom tillsyn sörjer man för utbildningens och provens behörighet.

15 §. *Filial.* Enligt 7 §, som gäller koncessionens omfattning, är koncessionshavaren skyldig att besikta alla fordon. Det föreslås att i paragrafen tas in en bestämmelse, enligt vilken koncessionshavare i undantagsfall kan inrätta en eller flera filialer i sådana regioner där det inte finns besiktningstjänster för alla fordon.

Rätten att inrätta en filial är bunden till koncessionen för det ordinarie besiktningstillstålltet dvs. huvudkontoret. Vid filialen får endast lätta fordon besiktas. Om det även är möjligt att besikta tunga fordon vid filialen, kan ordinarie koncession sökas för besiktningstillstålltet och skall också beviljas. Verksamheten vid filialen sköts från huvudkontoret. Filialen och huvudkontoret kan ha en gemensam ansvarig för besiktningstillstålltet och även i övrigt gemensam personal. Filialens förbindelser med datasystemet för vägtrafiken kan i allmänhet skötas från huvudkontoret. Beslut om detta fattas med stöd av 12 § i sista hand av Fordonsförvaltningscentralen.

Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att trygga besiktningstjänsterna för lätta fordon i glesbygder och skärgårdstrakter, eftersom de annars är hotade i sådana regioner. Finlands Bilbesiktning Ab har besiktningstillstållten där tunga fordon inte kan besiktas, eftersom de inte har sådana lokaler som behövs för besiktningen av sådana fordon och det inte heller är ekonomiskt lönsamt att bygga sådana där. Besiktningstillstållten där endast lätta fordon besiktas har hittills kunnat fortsätta sin verksamhet med stöd av övergångsbestämmelsen i koncessionslagen. Ansökningarna om koncession för dessa besiktningstillstållten måste dock förkastas, om man inte på det sätt som föreslås genom lag bereder möjligheter för en fortsatt verksamhet. Besiktningstillstålltet skulle då upphöra helt i regionen

Vid tolkningen av de bestämmelser som

föreslås anses att en filial som endast besiktar lätta fordon inte kan inrättas närmare än 40—50 km från det ordinarie besiktningstället, som i enlighet med sin koncession skall erbjuda besiktningstjänster för alla fordon. Vid bedömningen av om besiktningstjänsterna är bristfälliga i regionen måste man utom avståndet även beakta de typiska färder under vilka ärenden utträttas i regionen och det fordonsbestånd som omfattas av besiktningsskyldigheten.

Rätten att inrätta en filial skall återkallas inom sex månader efter att ett ordinarie besiktningställe med full service har inlett sin verksamhet i trakten. Syftet med bestämmelsen är att bereda koncessionshavaren skäligen tid att lägga ned filialens verksamhet, t.ex. att säga upp hyreskontraktet. Den föreslagna tiden är dock inte så lång att den oskäligt belastar verksamheten vid det nya besiktningstället. Enligt paragrafen är det möjligt att grunda konkurrerande filialer i samma region.

16 §. *Förnyande av koncession.* Vissa av de första koncessionerna för besiktning har redan förnyats. Koncessionshavarna har önskat att byråkratin i anslutning till förnyandet av koncessionen minskas. Till ansökan om förnyande av koncession bör i tillämpliga delar bifogas de handlingar som skall läggas fram i samband med beviljandet av koncession.

Koncessionshavaren är enligt bestämmelsen om tillsyn skyldig att underrätta tillsynsmyndigheterna om betydande förändringar i verksamheten. Tillsynsmyndigheten har även rätt att få andra uppgifter från koncessionshavaren i sin tillsynsverksamhet. Om Fordonsförvaltningscentralen i samband med att nämnda uppgifter lämnats nyligen har fått de handlingar som behövs vid koncessionsförfarandet i sin besittning, behöver de inte tillställas ämbetsverket i samband med förnyandet av koncessionen.

När beslut om förnyande av koncessionen fattas skall det utredas och bedömas om besiktningens verksamhet har skötts på behörigt sätt. Utöver de uppgifter som samlats vid tillsynen kan utredningen innehålla samma slags åtgärder som för närvarande enligt 10 § koncessionslagen vidtas i fråga om nya koncessionshavare.

En skäligen tillgång på besiktningstjänster och trygghet av företagsverksamhetens kontinuitet förutsätter att besiktningens verksamhet är kontinuerlig. När koncessionen

förnyas är det dock möjligt att koncessionens ansökningarna hopar sig och ansökan inte kan behandlas inom önskad tid. För att avbrott i verksamheten då skall kunna undvikas, har koncessionshavaren enligt 3 mom. rätt att fortsätta besiktningens verksamhet fram till utgången av koncessionsperioden, om ansökan om förnyande av koncessionen har lämnats in inom den föreslagna tidsfristen.

17 §. *Besiktningens verksamhetens upphörande.* När besiktningens verksamhet upphör, koncessionens giltighetstid går ut, koncessionen återkallas för en viss tid eller helt och hållet eller verksamheten avbryts genom beslut av en myndighet eller utan kan Fordonsförvaltningscentralen ålägga besiktningstället att lämna de handlingar och blanketter som ansluter sig till besiktningen på besiktningstället till ämbetsverket. På detta sätt förhindras obehörig användning av handlingarna och blanketterna. Handlingarna kan även behövas när besiktningarnas behörighet senare utreds. Det är fråga om handlingar med omedelbar anknytning till besiktningen, t.ex. besiktningens instrument och kontrollkort. Bestämmelsen gäller både handlingar över utförda besiktningar och tomma blanketter. Den gäller inte handlingar som ansluter sig till koncessionshavarens bokföring.

18 §. *Utbildningsarrangör.* I paragrafen föreslås de viktigaste bestämmelserna om den som ger sådan utbildning som förutsätts i besiktningens verksamhet samt bestämmelser om återkallande av utbildningsrätten. Ministeriet meddelar närmare bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av utbildningsrätt. Syftet är att sådana samfund skall ge årsbesiktningens utbildning och specialutbildning som bl.a. har tillräckligt stor och yrkesskicklig undervisningspersonal, lämpliga lokaler för utbildningen samt den utrustning som behövs i undervisningen. Även en organisation som utför besiktningar kan själv få rätt att ge utbildning. Koncessionen för besiktning och utbildningsrättigheten är dock separata tillstånd. Kraven på ett samfund som ordnar enskilda fortbildningsdagar kan vara mindre än på andra utbildningsarrangörer så länge det planerade utbildningsprogrammet motsvarar de krav som ställs.

För att tillgången på utbildning skall säkras kan även Fordonsförvaltningscentralen enligt 4 mom. vid behov ge special- och fortbildning.

19 §. *Prov i anslutning till utbildningen.* Avsikten är att prov i regel ordnas som avslutning på varje utbildningsperiod och att intyg ges över godkänt prov.

Enligt paragrafen ordnas proven av utbildningsarrangören med undantag av slutproven för besiktarexamina som enligt vad som föreskrivs genom ministeriets beslut skall ordnas av Fordonsförvaltningscentralen. Den som ordnar prov skall ge intyg över godkänt prov. Eftersom Fordonsförvaltningscentralen ordnar slutproven för besiktarexamen, utfärdar den även intyg över examina.

Om trygghet av tillförlitligt och i övrigt behörigt anordnande av prov föreskrivs i ministeriets beslut.

20 §. *Tillsyn.* I enlighet med 15 § koncessionslagen utövar Fordonsförvaltningscentralen alltjämt tillsyn över att lagen iakttas. Tillsynen omfattar enligt propositionen även utbildningsarrangörerna.

Det föreslås att 15 § 2 mom. i gällande lag delas upp på två moment. Bestämmelsen om den skyldighet att lämna uppgifter som hör till tillsynen preciseras genom en definition av de viktigaste uppgifterna som i samband med tillsynen skall lämnas till Fordonsförvaltningscentralen. Sådana uppgifter är i fråga om sådana som bedriver besiktningens verksamhet t.ex. bokslutshandlingar, hyreskontrakt, personalförteckning och uppgifter om utförda besiktningar och kontrollkort samt i fråga om utbildningsarrangörerna uppgifter om utbildarnas yrkesskicklighet och om den utbildningen som de gett. De uppgifter som krävs skall vara nödvändiga för tillsynen.

21 §. *Åtgärder med anledning av brister.* Paragrafen motsvarar delvis 17 § koncessionslagen. I bestämmelsen stryks omnämningarna av registrering. I 1 mom. 2 punkten stryks omnämningen av att en viss tid skall reserveras för att koncessionshavaren skall kunna avhjälpa bristerna, eftersom bestämmelsen kan tolkas så, att koncessionshavaren i alla situationer skall reserveras en viss tid att avhjälpa brister som förekommer i de allmänna förutsättningarna för erhållande av koncession. I praktiken skall koncessionshavaren även i fortsättningen beredas möjlighet att avhjälpa de minsta bristerna. T.ex. när en person som är anställd hos koncessionshavaren och utför besiktningar har gjort sig skyldig till en sådan handling som avses i 4 §, skall koncessionshavaren beredas tid att avhjälpa en sådan brist t.ex. säga upp perso-

nens arbetsförhållande. Om bristen i fråga om de allmänna förutsättningarna för koncessionshavare är allvarlig, t.ex. att personen i fråga gjort sig skyldig till omfattande skattsmitning, behöver inte någon tidsfrist ges för avhjälpandet av bristerna utan koncessionen kan omedelbart återkallas.

Paragrafens 2 mom. 1 punkt ändras jämfört med koncessionslagen så, att koncessionen inte kan återkallas därför att ett sådant fordon har godkänts vid besiktningen som uppenbarligen inte överensstämmer med bestämmelserna. Numera har man i praktiken ansett att koncessionen inte kan återkallas på grund av ett enda fordon, om verksamheten i övrigt är korrekt. Avsikten är alltså inte att genom ändringen ändra gällande praxis. Dessutom preciseras 2 mom. 2 punkten jämfört med koncessionslagen så att den relativa andelen fordon som underkänts vid årsbesiktningen inte utan grund får avvika från den riksomfattande nivån i någon nämnvärd utsträckning. Andelen underkända fordon vid besiktningar som påbörjats 1997 var 21,4 %. Den lägsta procenten underkända fordon var 8,4 % och den högsta 34,8 %. Godtagbara skäl till avvikelser från medeltalet för hela landet är modell- och åldersstrukturen på de fordon som kommer till besiktning samt få besiktningar. Trafikministeriet har för 1998 uppställt som resultatmål för Fordonsförvaltningscentralen att procenterna för underkända fordon vid besiktningstillfällena skall avvika med högst tre procentenheter under eller sju procentenheter över föregående års medelvärde för hela landet. De gränser som getts som resultatmål är riktgivande för de godtagbara gränserna för ett besiktningstillfälle.

I samband med besiktningen skall man med stöd av speciallagstiftning utöva tillsyn i anslutning till fordonsbesiktningen. Tillsynen över besiktningen har numera ansetts möjliggöra åtgärder, om ett besiktningstillfälle har försummat sina skyldigheter i anslutning till besiktningen. För tydlighetens skull föreslås i paragrafen intas en 3 punkt i 2 mom. enligt vilken koncessionen kan återkallas eller koncessionshavaren tilldelas en anmärkning eller skriftlig varning, om skyldigheterna att utöva tillsyn över fordonsbesiktningen eller andra skyldigheter, om vilka föreskrivs särskilt, har försumrats vid besiktningen. Besiktningförrättaren skall t.ex. enligt 79 § bilskattelagen (1482/1994), om i registret eller i användning upptäckts ett

fordon för vilket skatt uppenbarligen inte har betalats eller som i fråga om konstruktion, användningssyfte eller äganderätt har ändrats så att skatt eventuellt skall betalas för fordonet, anmäla därom till tullmyndigheten eller fordonsförvaltningscentralen. Enligt 7 § fordonskatteförordningen (324/1997) är besiktningförrättaren skyldig att kontrollera att fordonsskatten har betalats på behörigt sätt.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken Fordonsförvaltningscentralen snabbt kan avbryta en koncessionshavares besiktningssamhet om väsentliga brister upptäcks i verksamheten. Samtidigt kan förbindelserna med datasystemet för vägtrafiken brytas, om det finns risk för att systemet missbrukas. I det skedet behöver det inte ännu finnas ostridiga bevis på bristerna så länge de är uppenbara. Vid besiktning är det fråga om utövande av offentlig makt i anslutning till trafiksäkerhet där man dessutom kontrollerar att fordonsskatterna har betalats för fordonet. På grund av uppdragets samhällsrelig betydelse är det viktigt att besiktningssamheten snabbt kan avbrytas i syfte att förhindra uppenbart missbruk och bristfällig verksamhet även om ett ärende som gäller ett eventuellt återkallande av koncessionen inte ännu är slutgiltigt utrett och avgjort. Eftersom tillfälligt förbud mot besiktningssamhet är en sträng åtgärd för näringsidkarens del, skall ärendet så snabbt som möjligt utredas och slutgiltigt avgöras. Ett tillfälligt förbud är i kraft tills beslut i ärendet har fattats. Iakttagandet av ett tillfälligt förbud kan med stöd av 22 § 2 mom. effektivieras genom vite.

22 §. *Tvångsmedel.* Det föreslås att bestämmelsen om tvångsmedel i 16 § koncessionslagen kompletteras. Inom besiktningssamhet finns inga sådana maskiner, vars användning bör förhindras genom tvångsmedel. Däremot kan besiktningsslokaler eller en del av dem vara sådana att de inte möjliggör behörig besiktning. Då skall användningen av lokalen kunna förhindras vid vite.

Om Fordonsförvaltningscentralen med stöd av 17 § ålägger koncessionshavaren att när verksamheten läggs ned lämna handlingar och blanketter som gäller besiktning till Fordonsförvaltningscentralen, kan skyldigheten effektivieras vid vite. Besiktningssamheten kan upphöra t.ex. på grund av att koncessionen återkallas, varvid koncessionshavaren kanske är ovillig till något som helst samarbete med koncessionsmyndigheten. Då

kan vite tillgripas för att Fordonsförvaltningscentralen på behörigt sätt skall få besiktningshandlingarna i sin besittning.

23 §. *Personregisteruppgifter.* Rätten för Fordonsförvaltningscentralen att få uppgifter i egenskap av koncessions- och tillsynsmyndighet preciseras enligt förslaget så, att myndigheten även för tillsyn har rätt att få uppgifter ur straffregistret och körkortsregistret. Vid tillsyn är det inte fråga om att bevilja koncession och i allmänhet inte heller om att återkalla koncession. Uppgifter ur straffregistret och körkortsregistret behövs för att man skall kunna utreda om koncessionshavaren kontinuerligt uppfyller tillförlitlighetskraven. Trafikministeriets rätt att få uppgifter stryks som obehövlig.

Till paragrafen föreslås bli fogat rätt att lämna uppgifter om brott till koncessionshavaren. Fordonsförvaltningscentralen skall motivera eventuella sådana åtgärder som avses i 21 §, t.ex. återkallande av koncession. Sådana uppgifter om brott i straffregistret eller körkortsregistret som ligger till grund för ett beslut kan då lämnas till koncessionshavaren.

24 §. *Tystnadsplikt.* I 19 § koncessionslagen som gäller tystnadsplikt föreslås några mindre ändringar. I bestämmelsen hänvisas till 23 §, som innehåller bestämmelser om rätten att få uppgifter ur straffregistret och körkortsregistret.

25 §. *Straffbestämmelser.* I paragrafens straffbestämmelser stryks straffbarheten för handlingar i anslutning till registreringsuppgifter.

Det föreslås att man avstår från en skild brottsbenämning för olovligt utövande av fordonsbesiktning. För olovligt utövande av fordonsbesiktning skulle man dömas i enlighet med strafflagens (39/1889) bestämmelser gällande usurpation av tjänstemannabefogenhet. Usurpation av tjänstemannabefogenhet är en ny brottsbenämning. Strafflagens 16 kap. 9 § som gäller denna brottsbenämning träder i kraft i början av år 1999 genom lagen om ändring av strafflagen (563/1998). För klarheten i det brottsrättsliga systemet har man ansett det vara viktigt, att speciellt alla fängelsestraffpåföljder skulle dömas utgående från bestämmelser i strafflagen. Enligt förslaget skulle maximistraffet för olovligt utövande av fordonsbesiktning höjas från tre månader till sex månaders fängelse. Besiktning är utövande av offentlig makt och därför måste straffhotet vara tillräckligt

kraftigt.

Enligt 3 mom. skall en person som utför fordonsbesiktningar lyda under de bestämmelser i strafflagen som gäller tjänsteman när han sköter denna uppgift. Även idag har en sådan person ansetts verka under tjänsteansvar, varför bestämmelsen således är endast klargörande.

Paragrafens 4 mom. innehåller hänvisningsstadgande till strafflagen.

26 §. *Rättelseyrkande.* Det är möjligt att söka rättelse i både koncessionshavarens beslut och i utbildningsarrangörens beslut.

27 §. *Närmare bestämmelser och anvisningar.* Detaljerade bestämmelser om verkställigheten av lagen ges vid behov genom förordning. Avsikten är att det i samband med Fordonsförvaltningscentralen skall finnas en rådgivande utbildningskommission som är förtrogen med yrkesskicklighets- och utbildningsfrågorna i besiktningens verksamhet. I 1 mom. tas in en fullmaktsbestämmelse om tillsättandet av kommissionen. Avsikten är att genom förordning föreskriva om att kommissionen skall bestå av representanter för Fordonsförvaltningscentralen och representanter för arbetsgivare, arbetstagare och utbildare inom besiktningens bransch samt bil- och verkstadsbranschen. Kommissionens uppgifter anges enligt 3 mom. i detalj genom ministeriets beslut.

Fullmaktsbestämmelsen i 21 § 2 mom. koncessionslagen föreslås bli kompletterad med fullmakter att meddela bestämmelser om utbildning, eftersom endast de viktigaste bestämmelserna om utbildning tas in i lagen. Dessutom kan ministeriet meddela bestämmelser även om provkörningsbanan, utförande av besiktningar utanför besiktningstället samt förvaringen av besiktningshandlingar. Eftersom Fordonsförvaltningscentralen är den centrala förvaltningsmyndigheten när det gäller koncessioner för besiktning, kan den med stöd av 4 mom. meddela anvisningar om tillämpningen av lagen och bestämmelser som givits med stöd av lagen.

28 §. *Ikraftträdande.* I 1 mom. tas in en sedvanlig ikraftträdelsebestämmelse.

Genom lagen upphävs koncessionslagen dock så att 5 mom. i ikraftträdelse- och övergångsbestämmelserna upphävs den 1 januari 2000. I detaljmotiveringen till den 15 § som föreslås anges vilka av Finlands Bilbesiktning Ab:s besiktningstillstånd som inte har kunnat beviljas koncession enligt bestämmelserna i koncessionslagen. Enligt det

föreslagna 2 mom. kan dessa besiktningstillstånd alltså fortsätta sin verksamhet fram till utgången av 1999. Om den föreslagna lagen träder i kraft i mars 1999, får bolag och koncessionsmyndigheter 10 månader på sig att ordna så att verksamheten vid besiktningstillstånden som saknar koncession sköts som filial, ändras till ett besiktningstillstånd som överensstämmer med den föreslagna lagen eller läggs ned.

29 §. *Övergångsbestämmelser.* Övergångsbestämmelser föreslås under förutsättning att lagen träder i kraft den 1 mars 1999.

Genom lagen ingriper man inte i de nuvarande koncessionshavarens rätt att utföra besiktningar och registreringar under koncessionens giltighetstid med undantag av bestämmelserna om utbildning. Om koncessionshavaren dock ingår ett avtal med Fordonsförvaltningscentralen om att registreringar sköts med stöd av avtal, upphör koncessionen enligt 4 mom. att gälla i fråga om registreringar när avtalet träder i kraft.

De som svarar för besiktningens verksamhet och de som utför besiktningar är enligt 6 och 7 mom. kompetenta och yrkesskickliga så att de kan sköta uppgifter i anslutning till besiktning i den omfattning som de under de två år som föregår året då den föreslagna lagen träder i kraft har skött sådana uppgifter minst sex månader. Personer som när lagen träder i kraft sköter uppgifter i anslutning till besiktning är dessutom kompetenta och yrkesskickliga att sköta sina besiktningssuppgifter, om de har skött dem sedan den 1 november 1998.

1.2. Lag om registrering av fordon

1 §. *Lagens syfte.* Lagens syften framgår av 1 § i lagförslaget. Avsikten är att genom lagen främja tillgången på fordonsregistreringstjänster och fordonsregistrets tidsenlighet genom att ordna skötseln av uppgifter i anslutning till fordonsregistrering på ett nytt sätt.

Anmälning av fordon som används i trafik för registrering är en lagstadgad skyldighet som baserar sig på 84 § vägtrafiklagen och därför har medborgarna rätt att vänta sig att det skall finnas tillräckligt med registreringstjänster i hela landet.

Fordonsregistret är ett offentligt register och informationen i registret kan med vissa begränsningar användas både av myndigheter och privatpersoner samt samfund. För att

registret skall kunna betjäna användarna väl skall registeruppgifterna vara tidsenliga och i övrigt korrekta.

2 §. *Registreringsverksamhet.* I paragrafen definieras registreringsverksamhet. Med den avses att ta emot registreringsanmälningar, föra in uppgifter som uppgetts i registreringsanmälningarna i fordonsregistret, lämna ut registreringsskyltar och registerutdrag samt andra uppgifter i anslutning därtill.

Genom den föreslagna lagen föreskrivs endast om införandet av uppgifter ur registreringsanmälningarna i fordonsregistret. Med registreringsverksamhet avses sålunda inte registrering av uppgifter i fordonsregistret med stöd av 9 § lagen om ett datasystem för vägtrafiken. Sådana uppgifter är förhandsanmälningsuppgifter som införs ur tillverkarnas och importörernas datasystem, uppgifter ur befolkningsdatasystemet, besiktningssuppgifter som registrerats av besiktningsskyttare samt uppgifter ur trafikskyddscentralens, trafikförsäkringsbolagens och polisens system.

Med sådant utlämnande av registreringsskyltar som nämns i bestämmelsen avses även utlämnande av förflyttningsskyltar och provnummerskyltar.

3 §. *A nordnande av registreringsverksamhet.* Enligt 1 mom. ordnar Fordonsförvaltningscentralen registreringsverksamheten genom att skaffa sådana tjänster som behövs för verksamheten hos dem som tillhandahåller dem, underleverantörer. En serviceproducent, med vilken Fordonsförvaltningscentralen ingår avtal om skötseln av fordonsregistrering, kallas avtalsregistrerare. Avtalet är till sin natur ett förvaltningsavtal. När tjänster anskaffas skall bestämmelser som gäller offentliga anskaffningar tillämpas.

Serviceproducenten kan vara både en offentlig och en privat organisation. Med en offentlig serviceproducent avses ett ämbetsverk eller en inrättning. Avsikten är att tjänsterna skall köpas hos sådana som deltar i åtgärder som förutsätter registreringsanmälan. På det sättet främjas principen om en lucka för alla ärenden vid skötseln av registreringsärenden. Avtal om registreringsverksamhet ingås enligt planerna bl.a. med företag som bedriver besiktningssverksamhet, bilaffärer samt försäkrings- och finansbolag. De har redan nu möjlighet att utföra registreringar med stöd av koncessionslagen eller registreringsförordningen. Avtalssystemet för sålunda i princip inte med sig några

nämndvärda nya instanser i registreringsverksamheten, men ger Fordonsförvaltningscentralen större prövningsrätt än vad koncessioner kräver vid valet av instanser som får utföra registreringar.

I lagen föreslås inte någon bestämmelse där instanser med vilka avtal om registreringsverksamhet kan ingås definieras. Uppgifternas natur och de krav som ställs på avtalsregistrerare begränsar antalet sådana som lämpar sig för uppgifterna. Dessutom kan tryggheten av tjänster i glesbygder förutsätta att avtal ingås även med sådana instanser som inte över huvud taget är verksamma i fordons- eller trafikbranschen.

Besiktningstillägen har länge skött registreringsuppgifter och därför är deras kunskaper i registreringsärenden goda. Genom den föreslagna lagen möjliggörs fordonsregistreringar på besiktningstillägen även framdeles i sin nuvarande omfattning.

Bilaffärer samt försäkrings- och finansbolag kan för närvarande utföra direktregistreringar av fordon i de fall som anges i registreringsförordningen. Enligt den föreslagna lagen är det möjligt att nämnda affärer och bolag även framdeles kommer att bedriva registreringsverksamhet minst i nuvarande omfattning. T.ex. registreringsrätten för finansbolag möjliggör sedan finansieringen upphört under vissa förutsättningar att fordonet genom avtalsregistrerarens försorg registreras i namnet på den som köpt fordonet på avbetalning. Då behöver personen inte själv sörja för registreringen utan finansbolaget sköter den i kundens ställe. Detta förfarande förbättrar även fordonsregistrets tidsenlighet.

Fordonsförvaltningscentralen sköter endast i obetydlig utsträckning själv registreringsverksamheten vid behov. Sådana situationer är främst behandling av registreringsanmälningar jämte bilagor, behandling av registreringsanmälningar som avtalsregistrerare endast tagit emot och behandling av registreringsanmälningar som myndighetens egen kundtjänst tagit emot och som med stöd av 21 § registreringsförordningen för närvarande omfattas av Fordonsförvaltningscentralens uteslutande behörighet.

Registreringsverksamhet vid en myndighet förutsätter inte enligt 1 mom. avtal med Fordonsförvaltningscentralen men möjliggör avtal, om det enligt bestämmelserna om den aktuella myndigheten är möjligt. Om andra myndigheters än Fordonsförvaltningscentra-

lens rätt att utföra registreringar kan dessutom föreskrivas särskilt. För närvarande innehåller t.ex 48 § registreringsförordningen en bestämmelse om tullverkets rätt att lämna ut förflyttningsskyltar.

I 2 mom. föreskrivs om tryggnad av tillgången på registreringstjänster. Fordonsförvaltningscentralen åläggs i syfte att trygga tillgången på tjänster att ordna registreringsverksamheten så att den regionala tillgången på tjänster säkerställs i hela Finland. Med den tid som nämns i bestämmelsen avses den sju dagars frist som anges i 22 § registreringsförordningen under vilken registreringsanmälan skall lämnas in efter det att en ändring som skall införas i registret inträffat. För att trygga tillgången på registreringstjänster i synnerhet i glesbygder kan även en sådan serviceproducent väljas som avtalsregistrerare som inte har någonting att göra med att den information som skall införas i registret förändrats. Om mottagning av registreringsanmälningar kan ingås avtal t.ex. med postverket.

4 §. *Allmänna förutsättningar för avtalsregistreraren.* Avtalsregistreraren bör uppfylla de allmänna förutsättningar som räknas upp i bestämmelsen. Syftet med dem är att trygga att fordonsregistret är korrekt och tidsenligt. Avtalsregistreraren bör vara tillförlitlig, sakkunnig och solvent. Fordonsförvaltningscentralen måste innan avtalet ingås reda ut om den som tillhandahåller service uppfyller förutsättningarna och följa om förutsättningarna uppfylls under hela avtalsperioden.

Om förutsättningen i fråga om tillförlitlighet föreskrivs närmare i 5 §. Med sakkunnighet avses förmåga och yrkesskicklighet att sköta registreringsuppgifter hos dem som svarar för avtalsregistrerarens registreringsverksamhet och utför uppgifterna i praktiken. Det finns inte någon bestämd utbildning som kan krävas för uppgifterna. Den specialyrkesskicklighet som krävs kan skaffas genom praktik och specialutbildning. I ett avtal om registreringsuppgifter avtalas enligt 6 § om förfaranden genom vilka yrkesskickligheten hos personer som sköter registreringsuppgifter kan tryggas.

Med kravet på solvens avses avtalsregistrerarens förmåga att på behörigt sätt svara för sina skyldigheter.

Ändamålsenlig datakommunikation har en central betydelse i registreringsuppgifter och därför föreslås en bestämmelse om saken i 2

mom. För att datakommunikationen skall kunna anses vara tillräcklig skall det vara möjligt att i realtid föra in uppgifterna i registreringsanmälningarna i fordonsregistret. Detta förbättrar fordonsregistrets tidsenlighet. Datasystemet bör även i sin helhet uppfylla de krav på datasekretess som registreringsförutsätter. Om detta bör avtalas i avtalet om skötseln av registreringsuppgifter.

5 §. *Bedömning av tillförlitligheten hos avtalsregistreraren och den som utför registreringar.* I bestämmelsen räknas upp vilka som berörs av bedömningen av tillförlitlighet. Personer i dominerande ställning kan utöver de personer som räknas upp i bestämmelsen anses vara t.ex. aktieägare med betydande rösträtt i ett företag.

Om någon av dem som nämns i bestämmelsen är uppenbart olämplig att bedriva registreringsverksamhet eller utföra registreringar, kan inte heller avtalsregistreraren anses vara tillförlitlig. Bevis på uppenbar olämplighet är t.ex. att personen genom sin tidigare verksamhet gett upphov till att ett avtal om registreringsverksamhet sagts upp eller hävts eller att andra påföljder har riktats mot honom med anledning av att allvarliga brister upptäckts i registrerings- eller besiktningssuppgifter.

Bestämmelsen skiljer sig från motsvarande bestämmelse i den föreslagna lagen om koncession för fordonsbesiktning i synnerhet så att bestämmelsen inte innehåller någon förteckning över straffbara handlingar som ifall de leder till dom gör att personen i fråga mister sin tillförlitlighet. Eftersom Fordonsförvaltningscentralen svarar för anordnandet av fordonsregistrering, bör myndigheten ha omfattande prövningsrätt och ansvar vid bedömning av en avtalspartners tillförlitlighet. I princip kan en serviceproducent i vars verksamhet någon av de personer som räknas upp i bestämmelsen har gjort sig skyldig till grov överträdelse av bestämmelserna om registrering, besiktning och beskattning av fordon, bokföring eller ekonomiförvaltning dock inte anses vara tillförlitlig. Tillförlitligheten bedöms dock alltid från fall till fall.

6 §. *Avtal om registreringsverksamhet.* I 1 mom. föreskrivs om saker som åtminstone måste ingå i ett avtal om registreringsverksamhet. Kravet gäller endast de viktigaste saker genom vilka behörig skötsel av avtalsregistrerarens registreringsuppgifter tryggas. I fråga om avtalets övriga innehåll är avsik-

ten att Fordonsförvaltningscentralen med de olika instanserna förhandlar om avtalets uppbyggnad och om allmänna avtalsvillkor för alla eller vissa grupper av avtalsregistrerare. Avtalet innehåller även villkor som särskilt avtalats med varje avtalsregistrerare.

Enligt den föreslagna 3 § ordnar Fordonsförvaltningscentralen registreringsverksamheten genom att köpa tjänster hos dem som tillhandahåller dem. I ett avtal om registreringsverksamhet skall man enligt 6 § 1 mom. 1 punkten avtala om i vilken omfattning avtalsregistreraren skall sköta registreringsverksamheten. I avtalet kan uppgifterna begränsas så att de endast gäller registreringsanmälningar som uppfyller vissa förutsättningar eller endast vissa registreringshändelser. Som begränsande faktor kan t.ex. i fråga om finansbolag och bilaffärer tas med kravet att en bilaffär eller ett finansbolag skall vara fordonets nya eller före detta ägare eller i övrigt avtalspart i ett avtal som gäller fordon. Försäkringsbolagens registreringsrätt kan dessutom begränsas till händelser i anslutning till trafikförsäkringsavtal endast med deras egna kunder. Genom avtal kan registreringsverksamheten även begränsas så, att det inte är möjligt för avtalsregistreraren att lämna ut registerutdrag och registreringsskyltar.

De saker som förutsätts enligt 1 mom. 2 och 3 punkten har central betydelse för kvaliteten på skötseln av registreringsuppgifter. Fordonsförvaltningscentralen och serviceproducenten skall enligt 2 punkten avtala om hur man under hela avtalsperioden kan säkerställa att personer som utför registreringar har tillräcklig yrkesskicklighet. Om datasekretessfrågor skall enligt 3 punkten avtalas så, att kraven på datasekretess enligt lagstiftningen om datasekretess uppfylls, varvid åtminstone aktsamhetsplikten, god registreringssed och skyldigheten att skydda uppgifter skall beaktas.

Enligt den föreslagna 10 § skall Fordonsförvaltningscentralen utöva tillsyn över avtalsregistrerarens registreringsverksamhet. I ett avtal kommer man enligt 6 § 1 mom. 4 punkten överens om detaljerna i tillsynens innehåll och om hur tillsynen skall utövas. Då måste man t.ex. komma överens om vilka uppgifter avtalsregistreraren skall lämna till Fordonsförvaltningscentralen för att tillsynen skall kunna utövas. Enligt nämnda punkt skall man också avtala om andra sätt att säkerställa en behörig skötsel av uppgif-

terna.

Om avtalets upphörande bör avtalas enligt 1 mom. 5 punkten. Avtalet kan utan särskilda åtgärder upphöra i slutet av avtalsperioden eller med anledning av att en avtalspart överträtt avtalet. Ingrepp i de allmänna förutsättningarna för avtalsregistreraren bör leda till att avtalet upphör. Om brister eller direkta missbruk upptäcks i registreringsverksamheten, bör det av avtalet framgå vilka åtgärder som skall vidtas med anledning av dem. T.ex. missbruk bör leda till att avtalet upphör.

Fordonsförvaltningscentralen betalar en avtalsenlig ersättning till avtalsregistreraren. I avtalet kan även överenskommas om hur ersättningen skall betalas.

7 §. *Registreringsavgift.* Avtalsregistreraren skall för registreringsverksamheten uppbära avgifter till Fordonsförvaltningscentralen och redovisa dem på avtalat sätt. Avtalsregistreraren kan inte utöver de fastställda avgifterna även uppbära serviceavgift eller någon annan motsvarande avgift hos kunden. Avgiftsbeloppet fastställs i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Enligt 2 § trafikministeriets beslut om fordonsförvaltningscentralens avgifter (1605/1995) uppbärs avgifter enligt självkostnadsvärde för fordonsregistreringsprestationer.

8 §. *God förvaltningssed.* Uppgifter som hör till registreringsverksamhet har delvis ansetts vara uppgifter med karaktären av myndighetsuppgifter. Beslut som fattas vid registrering inbegriper utövande av offentlig makt och har sålunda karaktären av ett förvaltningsbeslut. Därför bör man i registreringsverksamhet iakttä allmänna förvaltningsrättsliga principer. Iakttagandet av lagen om förvaltningsförfarande, lagen om allmänna handlingars offentlighet (83/1951) och lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966) garanterar förfarandets formbundenhet och förbättrar kundernas rättskydd. Utan särskild bestämmelse behöver en enskild avtalsregistrerare inte tillämpa nämnda författningar.

Enligt det föreslagna 1 mom. skall avtalsregistreraren iakttä lagen om förvaltningsförfarande i sin registreringsverksamhet. På grund av registreringsverksamhetens karaktär kan bestämmelserna om jäv i lagen om förvaltningsförfarande dock inte som sådana tillämpas på personer som utför registreringar i bilaffärer eller finans- och försäkrings-

bolag. Tillämpningen av bestämmelserna som sådana förhindrar dessa affärer och bolag att utföra registreringar just när deras tjänster behövs särskilt. Därför föreslås en bestämmelse i lagen enligt vilken 10 § 1 mom. 4 punkten lagen om förvaltningsförfarande inte tillämpas på en person som utför registreringar i egenskap av avtalsregistrerare. Om nämnda punkt tillämpas, är fordonsregistrering förbjuden i sådana fall där den som utför registreringar i anslutning till det ärende som behandlas står i anställningsförhållande eller i uppdragsförhållande till parten eller till den som kan vänta sig särskild nytta eller skada av avgörandet. Sålunda kan en bilaffär eller ett finans- eller försäkringsbolag som verkar som avtalsregistrerare inte utan en undantagsbestämmelse om tillämpning av bestämmelserna om jäv registrera fordon i sin ägo eller göra registreringsanmälan om fordon i deras ägo, eftersom den person som utför registreringarna står i anställningsförhållande till den affär eller det bolag som är part. För jämlikhetens skull tillåts avvikelser från nämnda bestämmelse i lagen om förvaltningsförfarande även för andra avtalsregistrerare än endast bilaffärer samt finans- eller försäkringsbolag.

Kravet i det föreslagna 2 mom. innebär för närvarande skyldighet att tillämpa bestämmelserna i lagen om allmänna handlingars offentlighet. En revidering av bestämmelserna om myndighetsverksamhetens offentlighet är dock aktuell. Regeringen har avlåtit en proposition till Riksdagen med förslag till lag om offentlighet i myndigheternas verksamhet samt till lagar som har samband med den (RP 30/1998 rd). Om riksdagen antar lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, som ingår i propositionen, skall bestämmelserna i den nya lagen tillämpas i registreringsverksamhet.

Enligt 3 mom. skall i registreringsverksamhet i tillämpliga delar dessutom iaktas vad som föreskrivs i lagen om delgivning i förvaltningsärenden. Enligt 8 § skall beslutet delges vederbörande per post med anlitande av förfarandet med mottagningsbevis, då någon annan på vederbörandes rätt verkande fataljetid börjar löpa från beslutets delfående. Eftersom ett registerutdrag i vissa fall kan anses vara ett överklagbart beslut, från vars delfående en 30 dagars frist för rättelseyrkande börjar löpa, bör registerutdraget utan undantagsbestämmelse sändas till vederbörande per post med mottagningsbevis.

På grund av det komplicerade förfarandet bör avtalsregistreraren och Fordonsförvaltningscentralen ges rätt att sända registerutdrag som normala postförsändelser. Innehållet i bestämmelsen medför inga ändringar i nuvarande praxis, som grundar sig på 60 § registreringsförordningen. Enligt den får Fordonsförvaltningscentralen och besiktningsförrättaren sända registerutdrag som normala postförsändelser.

9 §. *Bestämmelserna i språklagen.* Avtalsregistreraren skall i sin registreringsverksamhet iaktta språklagens bestämmelser i tillämpliga delar. I praktiken innebär detta att finsk- och svenskspråkiga skall beredas service på sitt eget språk på det sätt som förutsätts i lagen.

10 §. *Tillsyn.* Fordonsförvaltningscentralen åläggs i den föreslagna bestämmelsen en allmän skyldighet att utöva tillsyn över avtalsregistrerarens verksamhet. Dessutom ges Fordonsförvaltningscentralen rätt att utföra kontroller och få uppgifter. I övrigt föreskrivs enligt 6 § närmare om tillsyn i ett avtal mellan Fordonsförvaltningscentralen och avtalsregistreraren. Avsikten med tillsynen är att i synnerhet utreda om registreringarna är behöriga och om de allmänna förutsättningarna för avtalsregistreraren uppfylls kontinuerligt. Tillsynsuppgifterna förutsätter i regel inte besök på ett registreringsställe. Tillsynen över registreringarnas behörighet kan på samma sätt som nu utövas vid Fordonsförvaltningscentralen.

Besiktningsförrättarnas registreringsverksamhet övervakas för närvarande genom stickprov i syfte att kontrollera att registreringsanmälan är rätt ifylld, att de handlingar som behövs har bifogats anmälan och att uppgifterna i registreringsanmälan har uppdaterats på behörigt sätt i fordonsregistret. Enligt 63 § registreringsförordningen skall besiktningsförrättaren när uppgiften är utförd sända de handlingar som uppkommit till följd av registreringen till fordonsförvaltningscentralen. Avsikten är att avtalsregistreraren genom förordning skall åläggas en likadan skyldighet att sända handlingar, vilket underlättar utövandet av tillsyn.

Med anledning av de brister som upptäckts vid tillsynen har Fordonsförvaltningscentralen rätt att säga upp eller häva avtal. Om påföljderna avtalas närmare i förordning.

11 §. *Personregisteruppgifter.* Med stöd av den föreslagna bestämmelsen har Fordonsförvaltningscentralen rätt att få tillgång

till straffregister- eller körkortsregisteruppgifter om avtalsregistreraren och den som förrättar registreringar. Dessa uppgifter är nödvändiga vid utredningen av om det föreslagna kravet på tillförlitlighet i 4 och 5 § uppfylls.

I paragrafen ges Fordonsförvaltningscentralen rätt att i samband med hävandet av ett avtal överlämna uppgifter om brott till avtalsregistreraren, eftersom Fordonsförvaltningscentralen skall motivera hävandet av ett avtal på grund av brott för avtalsregistreraren.

12 §. *Tystnadsplikt.* En allmän förutsättning för avtalsregistreraren är enligt 4 § tillförlitlighet, som definieras i detalj i 5 §. Om det förekommer brister i avtalsregistrerarens tillförlitlighet och avtalsregistreraren måste göras uppmärksam på saken, skall Fordonsförvaltningscentralen motivera sitt beslut med hänvisning t.ex. till straffregister- eller körkortsregisteruppgifter om en arbetstagare i företaget. Då kan personens arbetsgivare få del av brottsuppgifter om arbetstagaren. Därför är det nödvändigt att ta in en separat bestämmelse om tystnadsplikt som gäller avtalsregistreraren och dennes anställda. Paragrafen motsvarar till sitt innehåll 24 § i den föreslagna lagen om koncession för fordonsbesiktning.

13 §. *Handräckning.* Om avtalsregistreraren hindrar Fordonsförvaltningscentralens tillsynsåtgärd, kan handräckning begäras från polisen för att tillsynen skall kunna utövas.

14 §. *Rättelseyrkande.* I beslut som avtalsregistreraren fattat i registreringsärenden kan sökas rättelse hos Fordonsförvaltningscentralen. Eftersom uppgifter av myndighetskaraktär ingår i registreringsverksamhet, är det motiverat att ordna en förvaltningsrättslig besvärsväg.

15 §. *Straffbestämmelser.* Enligt 1 mom. är registreringsverksamhet som strider mot dessa bestämmelser straffbar. Det är straffbart att bedriva registreringsverksamhet utan avtal med Fordonsförvaltningscentralen eller lagstadgad rätt samt att bedriva sådan registreringsverksamhet som ett ingånget avtal inte ger rätt till. Förutom genom avtal med Fordonsförvaltningscentralen kunde registreringsuppgifter enligt 3 § utföras även av Fordonsförvaltningscentralen själv eller av andra myndigheter, om så bestäms särskilt. Genom avtal kan avtalsregistrerarens verksamhet begränsas till endast registreringar

som uppfyller vissa förutsättningar eller endast vissa registreringshändelser, varvid det även är straffbart att bedriva registreringsverksamhet i strid med vad som överenskommits.

Paragrafens 1 mom. motsvarar 25 § 1 mom. i förslaget till lag om koncession för fordonsbesiktning. Straff skulle utdömas i enlighet med strafflagens stadganden gällande usurpation av tjänstemannabefogenhet. I registreringsverksamhet är det delvis på samma sätt som vid besiktning fråga om att utöva offentlig makt och därför bör straffet för olovligt bedrivande av registreringsverksamhet vara tillräckligt strängt. Straffet är böter eller högst sex månaders fängelse.

Personer med straffrättsligt tjänsteansvar räknas upp i 2 kap. 12 § strafflagen. I 1 mom. 3 punkten anges att med en tjänsteman avses en person som med stöd av lag, förordning eller på basis av en bestämmelse som meddelats med stöd av dem utövar offentlig makt i något annat samfund än ett sådant som avses i 1 punkten samt en person som på nämnda grund utövar offentlig makt någon annanstans än i ett samfund. Eftersom fordonsregistrering delvis kan betraktas som utövande av offentlig makt tas i 2 mom. in en tydlig bestämmelse enligt vilken en person som sköter registreringar skall betraktas som tjänsteman enligt 2 kap. 12 § strafflagen.

I 3 mom. hänvisas i fråga om tystnadsplikten till straffbestämmelsen i strafflagen.

16 §. *Närmare bestämmelser och anvisningar.* Om verkställigheten av lagen meddelas närmare bestämmelsen i registreringsförordningen.

Ministeriet kan meddela närmare bestämmelser och anvisningar om omständigheter som nämns i bestämmelsen. Bestämmelser och anvisningar meddelas vid behov.

17 §. *Ikraftträdande.* I 1 mom. tas in en sedvanlig ikraftträdelsebestämmelse.

I 2 mom. ges rätt att vidta åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter innan lagen träder i kraft. Som en sådan åtgärd kan t.ex. betraktas inledandet av avtalsförhandlingar med sådana som tillhandahåller registreringstjänster.

Genom 3 mom. upphävs 8 kap. registreringsförordningen, som gäller direktregistrering. Direktregistrering som system slopas och därför upphävs paragraferna om den som obehövliga.

18 §. *Övergångsbestämmelser.* En egen

paragraf föreslås om övergångsbestämmelserna i lagen. Övergångsbestämmelser föreslås under förutsättning att lagen träder i kraft den 1 mars 1999.

Direktregistreringstillstånd som är i kraft med stöd av 1 mom. och som har beviljats att gälla tills vidare är i kraft som sådana fram till den 1 januari 2002. Enligt 3 mom. upphör tillståndet dock att gälla om tillståndshavaren före nämnda tidpunkt ingår avtal med Fordonsförvaltningscentralen om skötseln av registreringsuppgifter.

Enligt 1 mom. tillämpas på verksamhet som bedrivs av direktregistrerare som med stöd av direktregistreringstillstånd fortsätter sin verksamhet bestämmelserna i det kapitel som upphävs genom 17 § 3 mom. Enligt paragrafens 2 mom. skall på dem också tillämpas de bestämmelser i lagen om ett data-system för vägtrafiken som är i kraft när lagen träder i kraft. Under övergångsperioden förutsätts att den som innehar direktregistreringstillstånd på uppdrag av ägaren eller innehavaren för in uppgifter i fordonsregistret och att han har ägarens eller innehavarens samtycke till att få uppgifter ur fordonsregistret.

1.3. Vägtrafiklagen

84 §. *Fordons godkännande för trafik och registrering.* I paragrafen ingår de viktigaste bestämmelserna om skyldigheterna att besikta och registrera fordon samt lämna uppgifter till fordonsregistret.

I 2 mom. föreslås en ändring enligt vilken registreringsuppgifterna jämte ändringar skall lämnas till fordonsregistret. Omnämmandet av registerförare samt innehavare av koncession för besiktning och registrering av fordon stryks. I förordningen föreskrivs närmare om vart registreringsuppgifterna skall lämnas. Dessutom föreslås att sista meningens som gäller uppdrag stryks i nämnda moment, eftersom uppdrag inte längre har sin nuvarande betydelse i och med att direktregistreringstillstånden slopas.

Fullmakterna i 3 mom. föreslås bli kompletterade med en klar fullmaktsbestämmelse, enligt vilken bestämmelser om besiktning och registrering av fordon meddelas genom förordning. Förslaget till lag om registrering av fordon innehåller en bestämmelse om att lagen om delgivning i förvaltningsärenden skall iakttas. I detta moment behövs inte längre fullmakten för delgivning och därför

stryks den.

Besiktning- och registreringsförordningarna har delvis utfärdats på basen av 84 §, som enligt förslaget skulle ändras. Dessa förordningar skulle enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen bli i kraft tills annat föreskrivs angående dem. Registreringsförordningens 8 kap. skulle dock upphävas genom den föreslagna lagen om registrering av fordon.

1.4. Lagen om fordonsförvaltningscentralen

Den finska språknämnden gav den 25 september 1995 en rekommendation (tidningen Kielikello 1/1995), enligt vilken namnen på statliga centralförvaltningsmyndigheter skrivs med stor begynnelsebokstav. Det föreslås att namnet på lagen ändras så, att fordonsförvaltningscentralens namn skrivs med stor begynnelsebokstav. Av de föreslagna ikraftträdelse- och övergångsbestämmelserna handlar 3 mom. om hur Fordonsförvaltningscentralens namn skrivs. Vad som föreskrivs om fordonsförvaltningscentralen på andra ställen, gäller Fordonsförvaltningscentralen.

1 §. *Syfte.* Enligt 1 § lagen om statsrådet (78/1922) föreskrivs om ministeriernas verksamhetsområde genom förordning. Enligt 22 § reglementet för statsrådet (1522/1995) hör fordonsförvaltningscentralen till trafikministeriets verksamhetsområde och därför föreslås att omnämmandet av ministeriet stryks som obehövligt i paragrafen.

2 §. *Uppgifter.* Fordonsförvaltningscentralens uppgiftsförteckning i 1 mom. föreslås bli kompletterad med uppgifter i anslutning till anordnande av fordonsregistrering, tilläggsutbildning för besiktningpersonal och transport av farliga ämnen. I 2 mom. föreskrivs om uppgifter i anslutning till registrering, varvid den uppgiftshelhet som gäller registrering av körkort bildar en egen 3 punkt. Som ny 7 punkt föreslås i anslutning till tilläggsutbildning för besiktningpersonal uppgifter, om vilka bestäms i detalj genom den föreslagna lagen om koncession för fordonsbesiktning.

Fordonsförvaltningscentralen är enligt 6 § lagen om transport av farliga ämnen (719/1994) behörig myndighet i ärenden som gäller transport av farliga ämnen och därför tas som en ny 10 punkt in ett omnämmande av dessa uppgifter. På grund av

förslagen ändras numreringen av de uppgifter som tidigare föreskrivits för myndigheten.

1.5. Lagen om ett datasystem för vägtrafiken

I lagen om ett datasystem för vägtrafiken föreslås ändringar som föranleds av den föreslagna lagen om registrering av fordon.

9 §. *Rätt att få och registrera uppgifter.* I 9 § 4 mom. föreskrivs om rätten för innehavare av direktregistreringstillstånd att med hjälp av teknisk anslutning överföra uppgifter till datasystemet för vägtrafiken. Det föreslås att bestämmelsen upphävs som obehövlig, eftersom direktregistreringstillstånd slopas.

I 5 mom. föreskrivs om besiktningsförrättares rätt att överföra uppgifter om besiktning och registrering till datasystemet för vägtrafiken. Enligt ändringsförslaget kan besiktningsförrättare överföra endast besiktningssuppgifter till datasystemet. Avtalsregistreraren ges rätt att överföra registreringsuppgifter till datasystemet. Införandet av uppgifter genom direktanvändning kräver tillstånd från Fordonsförvaltningscentralen på samma sätt som nu.

12 §. *Utlämnande av uppgifter ur fordonsregistret.* Sedan en besiktningsförrättare upphört med skötseln av registreringsuppgifter får han enligt 1 mom. 4 punkten uppgifter ur fordonsregistret endast för skötseln av besiktningssuppgifter. Avtalsregistrerare ges rätt att få uppgifter för skötseln av registreringsuppgifter. I 7 punkten i nämnda moment föreslås att sista satsen som gäller ägarens samtycke stryks, eftersom registreringar med stöd av direktregistreringstillstånd slopas.

13 §. *Utlämnande av uppgifter ur körkortsregistret.* Det föreslås att paragrafens 2 mom. 6 punkt upphävs. Enligt 9 § i förslaget till lag om koncession för fordonsbesiktning beviljas besiktningskoncessionerna av Fordonsförvaltningscentralen. Denna har enligt lagens 10 § rätt att använda datasystemet samt dess delregister. Härigenom blir den punkt som föreslås bli upphävd onödig.

14 §. *Utlämnande av uppgifter ur fordonsbeskattningsregistret.* De som utför registreringsuppgifter måste kontrollera i fordonsbeskattningsregistret att fordonsskatterna har betalats för varje fordon. Genom en ny 6 punkt ges de rätt att få uppgifter ur det aktu-

ella registret för skötseln av registreringsuppgifter.

15 §. *Utlämnande av uppgifter ur bilintektningsregistret.* I 1 mom. föreskrivs om rätten att få uppgifter ur bilintektningsregistret. Avtalsregistreraren behöver uppgifter om bilintekning i sina uppgifter och därför ges han genom den ändring som föreslås i 2 mom. rätt att även med hjälp av teknisk anslutning få de uppgifter han behöver.

Ur fastighetsdatasystem kan genom justitieministeriets beslut med hjälp av teknisk anslutning lämnas ut uppgifter t.ex. för beviljande av kredit. Även i fråga om utlämnandet av uppgifter ur bilintektningsregistret har uppstått behov av ett motsvarande arrangemang. Teknisk anslutning, med vilken i lagen avses direkt anslutning, möjliggör en användning av bilintektningsregistrets uppgifter i realtid redan när beviljandet av kredit planeras. Fordonsförvaltningscentralen kan när den ger användningsrätt i enlighet med 11 § definiera hur uppgifter kan lämnas ut på behörigt sätt och så att datasekretessfrågor beaktas.

16 §. *Förbud mot utlämnande av uppgifter ur datasystemet för vägtrafiken i vissa fall.* Det föreslås att avtalsregistrerare skall ges likadan rätt att få uppgifter ur datasystemet för vägtrafiken som besiktningsförrättare nu har i det fall att personen med stöd av 1 mom. har förbjudit att hans adressuppgifter lämnas ut per telefon eller att utlämnandet av uppgifter om honom är förbjudet genom ett sådant beslut av Fordonsförvaltningscentralen som avses i 2 mom.

En revidering av personregisterlagen (471/1987) är som bäst under beredning. Regeringens proposition med förslag till personuppgiftslag och till vissa lagar som har samband med den (RP 96/1998 rd) har givits till riksdagen i juli 1998 och därför föreslås att i 1 mom. stryks den direkta hänvisningen till 23 § personregisterlagen. Med den föreslagna hänvisningen avses alltså 23 § gällande personregisterlag. På grund av sin språkliga utformning lämpar sig bestämmelsen som hänvisning även till den eventuella nya lagen.

2. Närmare bestämmelser

Med stöd av den föreslagna lagen om koncession för fordonsbesiktning utfärdas trafikministeriets beslut genom vilket avsikten är att i detalj föreskriva om besiktningsanord-

ningar på ett besiktningställe, säkerställandet av besiktningens verksamhets kvalitet, datasekretess, införandet av besiktningssuppgifter till fordonsregistret, uppgifter som skall förvaras på besiktningstället och besiktningar som skall utföras utanför besiktningstället. Om tilläggsutbildningen för fordonsbesiktningpersonal bereds ett separat beslut av trafikministeriet.

På grund av den föreslagna omorganiseringen av fordonsregistreringen måste små ändringar göras i registreringsförordningen, besiktningförordningen, förordningen om transport av farliga ämnen på väg

(632/1996) och trafikförsäkringsförordningen (324/1959). Om anordnande av registreringsverksamhet skall inte enligt planerna ges andra bestämmelser i det här skedet.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 mars 1999. På grund av de övergångsbestämmelser som föreslås i lagarna är det möjligt att sätta lagarna i kraft på kort tid.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om koncession för fordonsbesiktning**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

Syftet med denna lag är att med hjälp av fordonsbesiktning främja trafiksäkerheten och minska de miljökador som fordonen orsakar samt främja tillgången på besiktningstjänster.

Denna lag tillämpas på dem som söker koncession och på dem som med stöd av koncession utför besiktning av fordon samt på dem som ger sådan tilläggsutbildning som förutsätts i besiktningens verksamhet.

2 §

Koncessionsplikt

Fordonsbesiktningar får utföras endast av den som har beviljats koncession enligt denna lag.

För typbesiktningar och EG-typgodkännanden av fordon kan koncession inte beviljas.

Genom förordning kan föreskrivas att smärre delar av besiktningssuppgifterna kan utföras även av någon annan än den som har beviljats koncession.

3 §

Förutsättningar för beviljande av koncession

Koncession skall beviljas en sökande som är tillförlitlig, sakkunnig, solvent och oberoende. Sökanden skall även kunna säkerställa att verksamheten är av tillräckligt hög kvalitet och att kunderna behandlas lika samt sörja för behövlig datasekretess.

Koncession beviljas inte, om det av ansökan eller annars av omständigheterna framgår att arrangemang i samband med ansökan har vidtagits i syfte att kringgå bestämmelserna om förutsättningarna för koncession.

Koncession beviljas inte ett ämbetsverk, en inrättning eller en läroanstalt, vars huvudman är staten, en kommun eller en samkommun.

Den som söker koncession skall vara medborgare i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller en sammanlutning som har sin hemort, centralförvaltning eller sitt huvudsakliga driftställe inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

4 §

Bedömning av sökandens tillförlitlighet

Den som söker koncession kan anses vara tillförlitlig, om sökanden, den som svarar för verksamheten eller den som utför besiktningar, i fråga om en sökande vars verksamhet bedrivs i bolagsform, en medlem eller suppleant i dess styrelse eller förvaltningsråd, verkställande direktören, en bolagsman eller en person i någon annan dominerande ställning inte genom sin verksamhet har visat sig uppenbart olämplig att bedriva besiktningens verksamhet och utföra besiktningar. Ingen av de ovan nämnda får

1) för grov överträdelse av bestämmelserna om besiktning, registrering eller beskattning av fordon eller bestämmelserna om bokföring eller ekonomiförvaltning vara dömd till straff, om inte Fordonsförvaltningscentralen prövar saken annorlunda, och inte

2) under de fem senaste åren ha dömts till fängelsestraff, eller under de tre senaste åren dömts till bötesstraff för ett brott som kan anses visa att personen i fråga är uppenbart olämplig att bedriva besiktningens verksamhet eller utföra besiktningar.

5 §

Sökandens sakkännedom

Den som söker koncession anses vara sak-

kunnig, om en behörig person som svarar för besiktningens verksamheten har anmälts för besiktningssället.

Som bevis på behörigheten förutsätts att den som svarar för besiktningens verksamheten som grundutbildning skall ha avlagt minst examen vid biltekniska studielinjen vid en teknisk läroanstalt eller motsvarande lämplig examen på teknikernivå. Som tilläggsutbildning förutsätts sådan årsbesiktningutbildning (*besiktarexamen*) och specialutbildning som motsvarar koncessionens omfattning samt i anslutning därtill praktisk erfarenhet och periodiskt återkommande fortbildning i syfte att upprätthålla yrkesskickligheten.

6 §

Bedömning av sökandens oavhängighet

Den som söker koncession kan anses vara oberoende, om varken han eller någon av hans anställda utövar eller står i kommersiellt, ekonomiskt eller något annat beroendeförhållande till den som bedriver

1) tillverkning, import, handel, planering, marknadsföring, reparation eller service som gäller fordon eller delar eller tillbehör till fordon,

2) skadegranskning av fordon i anslutning till försäkringsverksamhet, eller

3) tillståndspliktig trafik.

Den som söker koncession får inte heller stå i beroendeförhållande till organisationer som bildats av dem som bedriver verksamhet som avses i 1 mom.

Som sådant beroendeförhållande som avses i 1 och 2 mom. anses inte att de som bedriver sådan verksamhet som avses i nämnda moment hyr eller hyr ut lokaler och anordningar som behövs vid tillståndspliktig verksamhet.

7 §

Koncessionens omfattning

Koncession beviljas på ansökan med begränsning enligt besiktningsslag som följer:

- 1) årsbesiktningar, eller
- 2) alla besiktningsslag, med undantag av typbesiktningar och EG-typgodkännanden.

8 §

Ansökan om koncession

Till en koncessionsansökan skall fogas

1) utdrag ur handelsregistret och utredning om ägandeförhållandena i fråga om en sökande vars verksamhet bedrivs i bolagsform,

2) en anmälan om i vilken kommun verksamheten kommer att inledas,

3) en utredning om hur sökanden säkerställer att verksamheten är av tillräckligt hög kvalitet och att kunderna behandlas lika,

4) en anmälan om vem som svarar för besiktningens verksamheten,

5) en utredning om hur sökanden ämnar ordna kontakterna med datasystemet för vägtrafiken och garantera behövlig datasekretess,

6) en utredning om hur lokaler, anordningar samt personal och andra personer som avses i 4 § uppfyller kraven på den verksamhet som ansökan avser samt

7) annan utredning som Fordonsförvaltningscentralen eventuellt förutsätter.

9 §

Beviljande av koncession

Fordonsförvaltningscentralen beviljar koncession för en bestämd tid av högst fem år, om sökanden uppfyller kraven i 3—6 § och lämnar de utredningar som nämns i 8 §. I beslutet om koncession kan det uppställas sådana villkor på vilka koncessionen beviljas. Koncessionen beviljas för ett bestämt besiktningssälle.

10 §

Behörighetsvillkor för personer som utför besiktningar

Personer som utför besiktningar skall som grundutbildning ha avlagt minst examen vid biltekniska studielinjen vid en teknisk läroanstalt eller motsvarande lämplig examen på teknikernivå. Som tilläggsutbildning förutsätts sådan årsbesiktningutbildning (*besiktarexamen*) och specialutbildning som mot-

svarar den aktuella personens besiktningssuppgifter samt i anslutning därtill praktisk erfarenhet och periodiskt återkommande fortbildning i syfte att upprätthålla yrkesskickligheten.

11 §

Besiktningsslokaler

Besiktningsslokaler skall vara sådana att besiktningar oberoende av vädret kan utföras på behörigt sätt. Separata lokaler för besiktning av lätta och tunga fordon skall vara belägna nära varandra så, att den som svarar för besiktningssverksamheten har en faktisk möjlighet att svara för besiktningssverksamheten vid besiktningssället.

I lokalernas omedelbara närhet skall finnas en provkörningsbana som lämpar sig för provkörning av lätta fordon men som är stängd för övrig trafik.

12 §

Inledande av verksamheten

Den besiktningssverksamhet som koncessionen avser kan inledas när Fordonsförvaltningscentralen har

1) konstaterat att koncessionshavarens lokaler stämmer överens med 11 § och är lämpliga för besiktningssverksamhet,

2) godkänt koncessionshavarens besiktningssanordningar som lämpliga för den verksamhet som ansökan avser,

3) konstaterat att koncessionshavarens kontakter med datasystemet för vägtrafiken är adekvata,

4) konstaterat att koncessionshavarens personal är behörig för de uppgifter som ansökan avser samt

5) konstaterat att omständigheterna i samband med verksamheten även i övrigt fyller kraven på verksamhet i enlighet med koncessionen.

Har inte en sådan besiktningssverksamhet som avses i koncessionen inletts inom sex månader efter det koncessionen beviljades, förfaller koncessionen. Fordonsförvaltningscentralen kan av särskilda skäl förlänga tidsfristen.

13 §

Opartiskhet

Koncessionshavaren är skyldig att i enlighet med bestämmelser samt sin koncession ta emot och utföra besiktningen av varje kunds fordon, om kunden önskar det.

Koncessionshavaren skall ordna sin verksamhet så att andra omständigheter än bedömning av fordonets skick och av hur det i övrigt stämmer överens med gällande bestämmelser inte kan inverka på slutresultatet av besiktningen.

Besiktningar av fordon skall utföras oberoende av fordonets märke, modell samt tidpunkten för ibruktage och andra motsvarande omständigheter.

Koncessionshavaren och innehavaren av utbildningsrätt skall i sin verksamhet i tillämpliga delar iakttä språklagen (148/1922).

14 §

Jäv

På personer som utför besiktningar tillämpas i uppgifter som kräver koncession vad som i 10 och 11 § lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) föreskrivs om jäv för tjänstemän.

15 §

Filial

Fordonsförvaltningscentralen kan i undantagsfall ge koncessionshavaren rätt att inrätta en filial som sköts från besiktningssället, om utbudet av besiktningssjänster i regionen i övrigt är bristfälligt. Vid filialen besiktas endast fordon med en totalmassa på högst 3,5 ton. I övrigt omfattas filialen i tillämpliga delar av bestämmelserna om besiktningssställe.

Vid bedömningen av om utbudet av besiktningssjänster är bristfälligt måste åtminstone beaktas avståndet mellan den planerade filialen och ett besiktningssställe som avses i 7 § och typiska färder under vilka ärenden utträttas i regionen samt det fordonsbestånd som omfattas av besiktningsskyldighet.

Fordonsförvaltningscentralen skall dra in koncessionshavarens rätt till filial så att den upphör inom sex månader efter att ett besiktningsställe som avses i 7 § har inlett sin verksamhet i regionen.

16 §

Förnyande av koncession

Till ansökan om förnyande av koncession skall i tillämpliga delar fogas de handlingar som avses i 8 §.

När beslut om ansökan fattas skall förutom förutsättningarna för beviljande av koncession beaktas om besiktningsverksamheten bedrivits i enlighet med koncessionen och i övrigt på behörigt sätt. Fordonsförvaltningscentralen kan innan beslut om ansökan fattas vidta sådana åtgärder för inledande av verksamhet som avses i 12 §, om den anser åtgärderna vara nödvändiga.

Om en ansökan om förnyande av koncession har anhängiggjorts senast tre månader före koncessionens sista giltighetsdag, får besiktningsverksamhet med stöd av den koncession som skall förnyas bedrivas fram till dess att ärendet har avgjorts.

17 §

Besiktningsverksamhetens upphörande

Avbryts eller upphör verksamheten vid ett besiktningsställe skall koncessionshavaren på Fordonsförvaltningscentralens begäran tillställa centralen de handlingar och blanketter som omedelbart ansluter sig till utförandet av besiktning.

18 §

Utbildningsarrangör

Utbildning av personer som svarar för besiktningsverksamhet och personer som utför besiktningar ges av sammanslutningar som godkänts av Fordonsförvaltningscentralen. Utbildningsrätt beviljas på viss tid en sökande som anses ha förutsättningar att ge utbildning och som har en av Fordonsförvaltningscentralen godkänd ansvarig för utbildningsverksamheten. I beslutet om utbildningsrätt kan uppställas villkor för beviljande av utbildningsrätt.

Fordonsförvaltningscentralen kan på be-

stämd tid eller helt återkalla rätten att ge utbildning, om

a) sammanslutningen inte längre har förutsättningar att ge utbildning,

b) bestämmelserna om utbildning eller villkor som uppställts i samband med att utbildningsrätten beviljats inte har iakttagits, eller

c) utbildningen inte i övrigt har skötts på behörigt sätt.

Fordonsförvaltningscentralen kan bevilja en sammanslutning rätt att ordna enskild fortbildning. Den som ordnar en sådan utbildning berörs i tillämpliga delar av vad som i denna lag föreskrivs om den som söker utbildningsrätt och om beviljande av utbildningsrätt.

Fordonsförvaltningscentralen kan vid behov ge specialutbildning och fortbildning.

19 §

Prov i anslutning till utbildningen

Med undantag av slutproven för besiktarexamen ordnar den som ger utbildningen de prov som föreskrivs av vederbörande ministerium, nedan ministeriet. Den som ordnar provet ger ett intyg över godkänt prov.

Om innehållet i proven och om provövervakningen föreskrivs genom ett ministeriebeslut.

20 §

Tillsyn

Fordonsförvaltningscentralen utövar tillsyn över att denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas.

Koncessionshavaren skall på begäran lämna Fordonsförvaltningscentralen de uppgifter som behövs för tillsynen över att denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas samt de uppgifter som behövs för utredande av de krav som ställts på koncessionshavaren och kvaliteten på skötseln av besiktningsuppgifterna inklusive de uppgifter som behövs om koncessionshavarens bokföring, ekonomiförvaltning, administration och personer som utför besiktningar, hyrning av utrymmen och apparater samt den besiktningsverksamhet som bedrivits. Innehavaren av utbildningsrätt skall på begäran lämna Fordonsförvaltningscentralen de uppgifter som behövs för tillsynen över att

denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den iaktas samt de uppgifter som behövs för utredande av förutsättningarna för innehavare av utbildningsrätt och kvaliteten på utbildningen inklusive uppgifter om de personer som ger utbildning och den utbildning som givits.

Koncessionshavare och innehavare av utbildningsrätt skall utan dröjsmål meddela Fordonsförvaltningscentralen om personskiften i fråga om dem som är ansvariga för verksamheten samt om andra betydande förändringar som gäller verksamheten. Koncessionshavaren skall dessutom meddela förändringar i sina ägandeförhållanden.

Fordonsförvaltningscentralen har rätt att på ställen där verksamhet som kräver koncession bedrivs företa inspektioner som behövs för tillsynen över att denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den iaktas. Koncessionshavaren är skyldig att ordna förhållandena så att en inspektion kan ske.

Polisen är skyldig att lämna handräckning vid tillsynen över att denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den iaktas.

21 §

Åtgärder med anledning av brister

Fordonsförvaltningscentralen skall återkalla en koncession för en bestämd tid eller helt, om

1) koncessionshavaren inte bedriver regelbunden fordonsbesiktning på besiktningstället eller om han upphör med verksamheten i fråga,

2) koncessionshavaren inte längre uppfyller förutsättningarna för erhållande av koncession,

3) koncessionshavaren har försatts i konkurs, eller

4) koncessionshavaren eller en sådan representant för denna som har dominerande ställning har meddelats näringsförbud.

Fordonsförvaltningscentralen kan återkalla koncessionen eller ge koncessionshavaren en anmärkning eller skriftlig varning, om

1) fordon som uppenbart inte uppfyller gällande bestämmelser har godkänts vid en besiktning för användning i trafik; en anmärkning eller skriftlig varning kan dock ges om ett enda fordon som inte uppfyller bestämmelserna har godkänts,

2) den relativa andelen fordon som underkänts första gången vid en besiktning utan grund betydligt avviker från den allmänna nivån i landet,

3) tillsynen över beskattningen av fordon försumrats vid besiktningen eller en uppgift som enligt särskilda bestämmelser skall utföras i samband med besiktningen annars har försumrats,

4) det i verksamheten har brutits mot kravet på opartiskhet enligt 13 § eller mot något annat krav i denna lag,

5) koncessionshavaren bryter mot de krav som enligt ministeriets beslut gäller koncessionen eller mot kraven i de villkor som fogats till koncessionen, eller

6) koncessionshavarens bokföring, ekonomiförvaltning eller administration inte uppfyller villkoren för verksamheten.

Om det är uppenbart att det förekommer väsentliga brister eller missbruk i besiktningverksamheten, kan Fordonsförvaltningscentralen tillfälligt förbjuda koncessionshavaren att bedriva besiktningverksamhet samt vid behov förhindra användningen av uppgifterna i datasystemet för vägtrafiken och registreringen av uppgifter i datasystemet. Ett tillfälligt förbud samt förhindrande av användning och registrering gäller tills ärendet om återkallande av koncession med stöd av 1 eller 2 mom. har avgjorts slutligt. Ärendet skall avgöras så fort som möjligt.

Beslut om återkallande av koncession, tillfälligt förbud mot besiktningverksamhet samt beslut om förhindrande av användning och registrering av uppgifter i datasystemet för vägtrafiken skall iaktas även om besvär anförts över beslutet.

22 §

Tvångsmedel

Om det vid en inspektion eller annars upptäcks att en lokal eller anordning som används i besiktningverksamheten inte uppfyller sådana väsentliga krav som uppställts i denna lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den, kan Fordonsförvaltningscentralen antingen förbjuda användning av lokalen eller anordningen eller begränsa dess användning.

Fordonsförvaltningscentralen kan förelägga vite för att förstärka skyldigheten att lämna sådana handlingar och blanketter som avses

i 17 §, skyldigheten att lämna uppgifter enligt 20 § 2 mom. samt att iaktta de förbud och begränsningar som avses i 21 § 3 mom. och i 1 mom. i denna paragraf. I fråga om vite gäller viteslagen (1113/1990). Den som underlåter att iaktta ett förbud eller en förpliktelse som har meddelats eller ålagts med stöd av denna lag och som har förstärkts genom vite kan inte dömas till straff för samma gärning.

23 §

Personregisteruppgifter

Fordonsförvaltningscentralen har rätt att få de uppgifter ur straffregistret och körkortsregistret som behövs vid behandlingen av ärenden som gäller beviljande och återkallande av koncessioner. Uppgifter om brott kan i samband med de åtgärder som avses i 21 § lämnas till koncessionshavaren.

24 §

Tystnadsplikt

Koncessionshavaren och dennes anställda får inte för utomstående röja uppgifter som de med stöd av 23 § fått ur straffregistret eller körkortsregistret om brott som har begåtts av en person som avses i 4 §.

25 §

Straffbestämmelser

Den som utför fordonsbesiktningar utan giltig koncession skall för usurpation av tjänstemannabefogenhet dömas enligt 16 kap. 9 § strafflagen (39/1889).

Den som försummar att göra anmälan eller lämna uppgifter enligt denna lag eller enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller som hindrar eller stör förrättandet av en inspektion som avses i 20 § 4 mom. skall för brott mot bestämmelserna om koncession för fordonsbesiktning dömas till böter.

En person som utför fordonsbesiktningar betraktas som tjänsteman enligt 2 kap. 12 § strafflagen.

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 24 § döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § strafflagen om inte gärningen är straffbar enligt 40 kap. 5 § strafflagen.

26 §

Sökande av rättelse

Rättelse i ett beslut som koncessionshavaren har fattat i ett besiktningssärende samt utbildningsarrangören i ett utbildningssärende får yrkas hos Fordonsförvaltningscentralen, om inte något annat bestäms på något annat ställe i lag eller förordning. Ett rättelseyrkande skall framställas inom 30 dagar från delfäendet av beslutet. En anvisning om hur ett rättelseyrkande skall framställas skall bifogas beslutet.

27 §

Närmare bestämmelser och anvisningar

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning. Genom förordning föreskrivs dessutom om tillsättandet av en utbildningskommission som bistår Fordonsförvaltningscentralen.

Ministeriet kan meddela närmare bestämmelser om de allmänna förutsättningarna för beviljande av koncession, om de lokaler, kontrollanordningar och den provkörningsbana som används vid besiktningar, om utförande av besiktningar utanför besiktningstället, om kvalitetskrav och säkerställande av kvaliteten på besiktningens verksamhet, om införande av besiktningssuppgifter i fordonsregistret, om uppbevaring av besiktningshandlingar samt om samarbete med myndigheterna.

Ministeriet meddelar närmare bestämmelser om beviljande av utbildningsrätt, utbildningens längd, närmare uppbyggnad och innehåll, praktiska erfarenhet i anslutning till utbildningen, prov, examina och övervakning, intyg över utbildningen, utbildningskommissionens uppgifter samt annat som har samband med utbildningen.

Fordonsförvaltningscentralen kan meddela anvisningar om tillämpningen av denna lag och bestämmelser som meddelats med stöd av den.

28 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 199 .

Genom denna lag upphävs lagen den 18

december 1995 om koncession för besiktning och registrering av fordon (1593/1995). Lagens 22 § 5 mom. upphävs dock den 1 januari 2000.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

29 §

Övergångsbestämmelser

1. Bestämmelser som meddelats med stöd av den lag som upphävs genom denna lag förblir i kraft tills något annat föreskrivs eller besluts om dem.

2. Koncessioner för besiktning och registrering som beviljats innan denna lag träder i kraft gäller som sådana under den tid som anges i koncessionen. På koncessionshavare som utför besiktningar med stöd av koncession tillämpas denna lag och på koncessionshavare som utför registreringar den lag som upphävs genom denna lag och bestämmelser som meddelats med stöd av den.

3. Rätten för dem som utför registreringar med stöd av koncession för besiktning och registrering att få uppgifter ur datasystemet för vägtrafiken och att registrera uppgifter i datasystemet bestäms i enlighet med de bestämmelser i lagen om ett datasystem för vägtrafiken (819/1989) som är i kraft när denna lag träder i kraft.

4. Ingår innehavaren av en koncession för besiktning och registrering med Fordonsförvaltningscentralen ett sådant avtal om skötseln av registrering som avses i 3 § lagen

om registrering av fordon (/), upphör hans koncession att gälla registreringar när avtalet träder i kraft.

5. En koncession som har beviljats ett sådant ämbetsverk, en sådan inrättning eller läroanstalt som avses i 3 § 3 mom. kan förnyas utan hinder av vad som föreskrivs i nämnda moment.

6. En person anses när denna lag träder i kraft uppfylla de behörighetsvillkor som i 5 § och med stöd av denna lag uppställts för den som ansvarar för besiktningens verksamheten, om han deltar i den föreskrivna utbildningen och

a) under de två år som föregår det år då lagen träder i kraft minst sex månader har verkat som ansvarig för besiktningens verksamheten på ett besiktningställe som motsvarar koncessionens omfattning, eller

b) den 1 november 1998 och när denna lag träder i kraft alltjämt verkar som ansvarig för besiktningens verksamheten på ett besiktningställe som motsvarar koncessionens omfattning.

7. En person anses när denna lag träder i kraft uppfylla de krav på yrkesskicklighet som i 10 § och med stöd av denna lag uppställts för en person som utför besiktningar, om han deltar i föreskriven utbildning och

a) under de två år som föregår det år då lagen träder i kraft minst sex månader har verkat i besiktningssuppgifter som motsvarar omfattningen av hans besiktningssuppgifter, eller

b) den 1 november 1998 och när denna lag träder i kraft alltjämt verkar i besiktningssuppgifter som motsvarar omfattningen av hans besiktningssuppgifter.

2.

Lag**om registrering av fordon**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att främja tillgången på fordonsregistreringstjänster och fordonsregistrets tidsenlighet.

2 §

Registreringsverksamhet

I denna lag avses med registreringsverksamhet att ta emot registreringsanmälan som avser fordon, föra in uppgifterna i registreringsanmälan i fordonsregistret, lämna ut registreringsskyltar och registerutdrag samt andra uppgifter i anslutning till dessa.

3 §

Anordnande av registreringsverksamhet

Fordonsförvaltningscentralen ordnar fordonsregistrering genom att skaffa de tjänster som behövs för verksamheten hos dem som tillhandahåller dem (*avtalsregistrerare*) och genom att vid behov sköta uppgifterna själv. Om registreringsverksamhet vid andra myndigheter kan föreskrivas särskilt.

Registreringsverksamheten skall ordnas så, att det utan oskäligt besvär är möjligt att i hela landet anmäla ett fordon till registret inom utsatt tid.

4 §

Allmänna förutsättningar för avtalsregistreraren

Allmänna förutsättningar för avtalsregistreraren är tillförlitlighet, sakkunskap och solvens. Avtalsregistreraren skall också kunna säkerställa att verksamheten är av tillräckligt hög kvalitet och att kunderna behandlas lika samt sörja för behörig datasekretess.

Avtalsregistreraren skall ha sådan data-

kommunikation som är tillräcklig med avseende på skötseln av registreringsuppgifterna och även i övrigt en tillräckligt hög nivå på datasystemet.

Avtal om registreringsverksamhet kan endast ingås med en sådan sammanslutning eller sådan inrättning som har sin hemort, centralförvaltning eller sitt huvudsakliga driftställe inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

5 §

Bedömning av tillförlitligheten hos avtalsregistreraren och den som utför registreringar

En serviceproducent kan anses vara tillförlitlig, om den som utför registreringar, avtalsregistreraren eller en medlem eller suppleant i dess styrelse eller förvaltningsråd, verkställande direktören, en bolagsman eller en person i någon annan dominerande ställning inte genom sin verksamhet har visat sig vara uppenbart olämplig att bedriva registreringsverksamhet eller utföra registreringar.

6 §

Avtal om registreringsverksamhet

I ett avtal om registreringsverksamhet skall åtminstone avtalas om

1) omfattningen av avtalsregistrerarens registreringsverksamhet,

2) förfaranden som säkerställer att personer som utför registrering har tillräcklig yrkesskicklighet,

3) hur den datasekretess som förutsätts i registreringsuppgifter skall påvisas,

4) tillsynen över registreringsuppgifter och andra sätt genom vilka Fordonsförvaltningscentralen kan säkerställa att uppgifterna sköts på behörigt sätt,

5) uppsägning eller hävande av avtalet i allmänhet och i synnerhet när avtalsregistreraren inte längre uppfyller de allmänna för-

utsättningarna för avtalsregistreraren enligt 4 och 5 §, samt

6) den ersättning som Fordonsförvaltningscentralen betalar till avtalsregistreraren och om övriga villkor enligt vilka avtalsregistreraren sköter registreringsverksamheten.

7 §

Registreringsavgift

För avtalsregistrerarens registreringsverksamhet uppbärs till Fordonsförvaltningscentralen avgifter som fastställs enligt vad som föreskrivs i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

8 §

God förvaltningssed

I avtalsregistrerarens registreringsverksamhet skall iakttagas vad som föreskrivs i lagen om förvaltningsförfarande (598/1982). På en person som är anställd hos avtalsregistreraren och utför registreringar tillämpas dock inte 10 § 1 mom. 4 punkten lagen om förvaltningsförfarande.

I avtalsregistrerarens registreringsverksamhet gäller om handlingars offentlighet vad som föreskrivs om offentlighet för myndigheternas handlingar.

I avtalsregistrerarens registreringsverksamhet skall i tillämpliga delar iakttagas vad som föreskrivs i lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966). Avtalsregistreraren och Fordonsförvaltningscentralen får sända fordonsregisterutdrag som vanlig brevöfsändelse.

9 §

Bestämmelserna i språklagen

Avtalsregistreraren skall i sin verksamhet i tillämpliga delar iakttaga bestämmelserna i språklagen (148/1922).

10 §

Tillsyn

Fordonsförvaltningscentralen utövar tillsyn över avtalsregistrerarens registreringsverksamhet. För tillsynen har Fordonsförvaltningscentralen rätt att företa inspektioner i

avtalsregistrerarens lokaler och få uppgifter om handlingar som ansluter sig till registreringsverksamheten.

11 §

Personregisteruppgifter

Fordonsförvaltningscentralen har rätt att få de uppgifter ur straffregistret och körkortsregistret som behövs för att tillförlitlighetskraven på avtalsregistreraren och den som utför registreringar skall kunna utredas och övervakas. Uppgifter om brott får som grund för hävande av avtal lämnas till avtalsregistreraren.

12 §

Tystnadsplikt

Avtalsregistreraren och dennes anställda får inte för utomstående röja uppgifter som de med stöd av 11 § har fått ur straffregistret eller körkortsregistret om brott som har begåtts av en person som avses i 5 §.

13 §

Handräckning

Polisen är skyldig att lämna handräckning vid tillsynen över att denna lag och bestämmelser som meddelats med stöd av den iakttagas.

14 §

Sökande av rättelse

Rättelse i avtalsregistrerarens beslut om registrering får yrkas hos Fordonsförvaltningscentralen. Ett rättelseyrkande skall framställas inom 30 dagar från delfäendet av beslutet. En anvisning om hur ett rättelseyrkande skall framställas skall göras skall bifogas beslutet.

15 §

Straffbestämmelser

Den som bedriver registreringsverksamhet utan avtal med Fordonsförvaltningscentralen eller sådan rätt som föreskrivs i denna lag eller med stöd av den eller vidtar sådana

registreringsåtgärder som nämnda avtal inte berättigar till skall för usurpation av tjänstemannabefogenhet dömas enligt 16 kap. 9 § strafflagen (39/1889).

En person som utför registreringar betraktas som tjänsteman enligt 2 kap. 12 § strafflagen.

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 12 § döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § strafflagen om inte gärningen är straffbar enligt 40 kap. 5 § strafflagen.

16 §

Närmare bestämmelser och anvisningar

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

Vederbörande ministerium kan meddela närmare bestämmelser och anvisningar om omfattningen av olika avtalsregistrerarens registreringstjänster, de allmänna förutsättningarna för avtalsregistrerare, behörighetsvillkor för den som utför registreringar samt andra detaljer vid anordnandet av registreringsverksamhet.

17 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Genom denna lag upphävs 8 kap. förordningen den 18 december 1995 om registrering av fordon (1598/1995).

18 §

Övergångsbestämmelser

Direktregistreringstillstånd som beviljats innan denna lag träder i kraft gäller som sådana till den 1 januari 2002, om inte något annat bestäms nedan. På koncessionshavaren och direktregistreringar tillämpas bestämmelserna i det kapitel som upphävs genom 17 § 3 mom.

Rätten för innehavare av direktregistreringstillstånd att få uppgifter ur datasystemet för vägtrafiken och att registrera uppgifter i datasystemet fastställs i enlighet med de bestämmelser i lagen om ett datasystem för vägtrafiken (819/1989) som är i kraft när denna lag träder i kraft.

Ingår innehavaren av ett direktregistreringstillstånd med Fordonsförvaltningscentralen ett avtal enligt 3 § om skötseln av registreringsuppgifter, upphör hans tillstånd att gälla när avtalet träder i kraft.

3.

Lag

om ändring av 84 § vägtrafiklagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras i vägtrafiklagen av den 3 april 1981 (267/1981) 84 §, sådan detta lagrum lyder i lag 818/1989, 989/1992 och 1594/1995, som följer:

84 §

Fordons godkännande för trafik och registrering

Användning i trafik av ett motordrivet fordon och av ett släpfordon som är lämpat att kopplas till det är förbjuden, om fordonet inte har besiktats och på behörigt sätt an-

mälts för registrering. Genom förordning kan föreskrivas om undantag från besiktning- och registreringsskyldigheten.

Importören och tillverkaren av ett fordon samt dess ägare och innehavare är skyldiga att till fordonsregistret anmäla registeruppgifterna samt ändringar i dessa enligt vad som bestäms genom förordning, om inte ändringen gäller ett avregistrerat fordon.

Om besiktning och registrering av fordon föreskrivs närmare genom förordning. Genom förordning föreskrivs också om registrering av fordon för export eller bilintekning, om användning i trafik av fordon med provnummer- eller förflyttningsskyltar samt om användning i Finland av fordon som har registrerats någon annanstans.

Denna lag träder i kraft den 199 .

De bestämmelser som med stöd av 84 § utfärdats innan denna lag träder i kraft förblir i kraft tills annat föreskrivs med undantag för 8 kap. förordningen den 18 december 1995 om registrering av fordon (1598/1995), om vilket föreskrivs särskilt.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

4.

Lag

om ändring av lagen om fordonsförvaltningscentralen

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 18 december 1995 om fordonsförvaltningscentralen (1592/1995) lagens rubrik samt 1 och 2 § som följer:

Lag

om Fordonsförvaltningscentralen

1 §

Syfte

Syftet med Fordonsförvaltningscentralen är att främja trafiksäkerheten och informationstjänsten i vägtrafiken samt minska de miljöskador som fordonen orsakar.

2 §

Uppgifter

Fordonsförvaltningscentralen har till uppgift att

- 1) upprätthålla datasystemet för vägtrafiken och sköta uppgifter i samband därmed,
- 2) svara för registreringen av fordon och sköta andra uppgifter i anslutning till registrering,
- 3) svara för registreringen av körkort,
- 4) svara för tillsynen över bilskolorna och för verksamhet i anslutning till förarexamina,
- 5) sköta typbesiktningen av fordon samt ärenden som gäller EG-typgodkännande,

6) sköta uppgifter i anslutning till koncession för fordonsbesiktning,

7) sköta uppgifter i anslutning till tilläggsubildning och examen för fordonsbesiktningsspersonal,

8) sköta andra uppgifter i anslutning till fordonsbesiktning,

9) sköta tillstånds- och tillsynsuppgifter som hänför sig till handeln med trafikförodenheter samt till monterings- och reparationsverksamhet,

10) sköta uppgifter i anslutning till transport av farliga ämnen,

11) sköta bilintekningsärenden,

12) avgöra sådana ärenden som gäller tillstånd, dispens och rättelseyrkande och som särskilt har ålagts centralen,

13) sköta vissa beskattningsärenden som gäller vägtrafiken, samt

14) främja forskning som syftar till en förbättring av trafiksäkerheten och en minskning av de miljöskador som vägtrafiken orsakar.

Fordonsförvaltningscentralen har till uppgift att också sköta övriga myndighetsuppgifter som hör till centralens verksamhets-

område och som genom bestämmelser särskilt ålagts centralen, samt utföra de uppdrag som vederbörande ministerium anförtror centralen.

Denna lag träder i kraft den 199 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen

förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Vad som annars bestäms om Bilregistercentralens enhet för fordonsförvaltningen, fordonsförvaltningen eller fordonsförvaltningscentralen gäller Fordonsförvaltningscentralen sedan denna lag trätt i kraft.

6.

Lag

om ändring av lagen om ett datasystem för vägtrafiken

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 15 september 1989 om ett datasystem för vägtrafiken (819/1989) 9 § 4 mom. och 13 § 2 mom. 6 punkten,
dessa lagrum sådana de lyder i lag 1595/1995,
ändras 9 § 5 mom., 12 § 1 mom. 4 och 7 punkten, 14 § 4 och 5 punkten, 15 § 2 mom. samt 16 §,
dessa lagrum sådana de lyder, 9 § 5 mom., 12 § 1 mom. 4 och 7 punkten, 14 § 4 punkten, 15 § 2 mom. och 16 § i sistnämnda lag samt 14 § 5 punkten i lag 627/1997, samt
fogas till 14 §, sådan den lyder i sistnämnda lag och i nämnda lag 1595/1995, en ny 6 punkt som följer:

9 §

Rätt att få och registrera uppgifter

Besiktningsförrättaren och en sådan avtalsregistrerare som nämns i 3 § lagen om registrering av fordon (/) kan med hjälp av teknisk anslutning överföra uppgifter om sina uppdrag till datasystemet för vägtrafiken enligt vad Fordonsförvaltningscentralen bestämmer. Fordonsförvaltningscentralen kan tillåta att uppgifterna registreras genom direktanvändning.

12 §

Utlämnande av uppgifter ur fordonsregistret

Ur *fordonsregistret* kan lämnas ut

4) till besiktningsförrättare och avtalsregistrerare uppgifter för skötseln av deras uppgifter,

7) på basis av fordonets registreringstecken andra uppgifter än personuppgifter, i samband med handel med och underhåll av fordon, till i handelsregistret antecknade företag som bedriver handel med fordon,

14 §

Utlämnande av uppgifter ur fordonsbeskattningsregistret

Ur *fordonsbeskattningsregistret* kan lämnas ut

4) till utsködningsmyndigheterna uppgifter som behövs för utskökning,

5) till myndigheterna inom skatteförvaltningen uppgifter för beskattningsuppdrag och ärenden som gäller uppbörd av skatter, samt

6) uppgifter för skötseln av registreringsuppgifter som enligt avtal hör till avtalsregistreraren.

15 §

Utlämnande av uppgifter ur bilintekningsregistret

Ur bilintekningsregistret får inte med hjälp av teknisk anslutning lämnas ut uppgifter med undantag av uppgifter som behövs i avtalsregistrerarens avtalsenliga registreringsuppgifter och för beviljande av kredit från ett finansiellt institut.

16 §

Förbud mot utlämnande av uppgifter ur datasystemet för vägtrafiken i vissa fall

Om en persons rätt att förbjuda att hans personuppgifter behandlas för direktreklam, telefonförsäljning och annan direkt marknadsföring, marknads- och opinionsundersökningar samt personmatrikel och släktforskning föreskrivs särskilt. Dessutom har

en person rätt att förbjuda att hans adressuppgifter lämnas ut per telefon till någon annan än till en myndighet, till trafikförsäkringscentralen, till ett trafikförsäkringsbolag, till en besiktningsförrättare eller till en avtalsregistrerare.

Om en person har grundad anledning att misstänka att hans egen eller hans familjs hälsa eller säkerhet hotas, kan Fordonsförvaltningscentralen på skriftlig ansökan besluta att personuppgifter som gäller honom inte får lämnas ut ur datasystemet för vägtrafiken till andra än myndigheter, trafikförsäkringscentralen, trafikförsäkringsbolag, besiktningsförrättare, avtalsregistrerare samt till den som håller förelexamina. Detta beslut kan första gången gälla högst två år. Begränsningens giltighetstid kan förlängas ett år i sänder.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 11 september 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Trafikminister *Matti Aura*

3.

Lag

om ändring av 84 § vägtrafiklagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras i vägtrafiklagen av den 3 april 1981 (267/1981) 84 §, sådan detta lagrum lyder i lag 818/1989, 989/1992 och 1594/1995, som följer:

Gällande lydelse

84 §

Fordons godkännande för trafik och registrering

Användning i trafik av ett motordrivet fordon och av ett släpfordon som är lämpat att kopplas till det är förbjuden, om fordonet inte har besiktats och på behörigt sätt anmälts för registrering. Genom förordning kan stadgas om undantag från besiktning- och registreringsskyldigheten.

Importören och tillverkaren av ett fordon samt dess ägare och innehavare är skyldiga att till den som för fordonsregistret eller som har koncession för besiktning och registrering av fordon anmäla registeruppgifterna samt ändringar i dessa enligt vad som stadgas genom förordning, om inte ändringen gäller ett avregistrerat fordon. På uppdrag av ägaren eller innehavaren överförs skyldigheten att lämna anmälan på ett företag som avses i 9 § 3 mom. lagen om ett datasystem för vägtrafiken.

Genom förordning stadgas om delgivning av beslut och andra handlingar som hänför sig till registreringen av fordon. Genom förordning stadgas också om registrering av fordon för export eller bilinteckning, om användning i trafik av fordon med provnummer- eller förflyttningsskyltar samt om användning i Finland av fordon som har registrerats någon annanstans.

Föreslagen lydelse

84 §

Fordons godkännande för trafik och registrering

Användning i trafik av ett motordrivet fordon och av ett släpfordon som är lämpat att kopplas till det är förbjuden, om fordonet inte har besiktats och på behörigt sätt anmälts för registrering. Genom förordning kan föreskrivas om undantag från besiktning- och registreringsskyldigheten.

Importören och tillverkaren av ett fordon samt dess ägare och innehavare är skyldiga att till fordonsregistret anmäla registeruppgifterna samt ändringar i dessa enligt vad som bestäms genom förordning, om inte ändringen gäller ett avregistrerat fordon.

Om besiktning och registrering av fordon föreskrivs närmare genom förordning. Genom förordning föreskrivs också om registrering av fordon för export eller bilinteckning, om användning i trafik av fordon med provnummer- eller förflyttningsskyltar samt om användning i Finland av fordon som har registrerats någon annanstans.

Denna lag träder i kraft den 199 .

De stadganden som på basen av 84 § givits före denna lags ikraftträdande förblir i kraft tills annat stadgas angående dem med undantag för 8 kap. i förordningen om registrering av fordon av den 18 december 1995 (1598/1995), om vilket det stadgas separat.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

4.

Lag**om ändring av lagen om fordonsförvaltningscentralen**

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 18 december 1995 om fordonsförvaltningscentralen (1592/1995) lagens rubrik samt 1 och 2 § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse***Lag****Lag****om fordonsförvaltningscentralen****om Fordonsförvaltningscentralen**

1 §

1 §

*Syfte**Syfte*

Syftet med fordonsförvaltningscentralen är att främja trafiksäkerheten och datasystemet för vägtrafiken samt minska de miljöskador som fordonen orsakar. *Fordonsförvaltningscentralen är underställd trafikministeriet.*

Syftet med *Fordonsförvaltningscentralen* är att främja trafiksäkerheten och *informationstjänsten* i vägtrafiken samt minska de miljöskador som fordonen orsakar.

2 §

2 §

*Uppgifter**Uppgifter*

Fordonsförvaltningscentralen har till uppgift att

- 1) upprätthålla datasystemet för vägtrafiken och sköta uppgifter i samband därmed,
- 2) svara för registreringen av fordon och körkort,

- 3) svara för tillsynen över bilskolorna och sköta uppgifter i anslutning till förarexamina,

- 4) sköta typbesiktningen av fordon samt ärenden som gäller EG-typgodkännande,

Fordonsförvaltningscentralen har till uppgift att

- 1) upprätthålla datasystemet för vägtrafiken och sköta uppgifter i samband därmed,
- 2) svara för registreringen av fordon och *sköta andra uppgifter i anslutning till registrering,*

- 3) svara för registreringen av körkort,

- 4) svara för tillsynen över bilskolorna och *för verksamhet* i anslutning till förarexamina,

- 5) sköta typbesiktningen av fordon samt ärenden som gäller EG-typgodkännande,

Gällande lydelse

5) sköta tillsyns- och andra uppgifter som hänför sig till koncessioner för fordonsbesiktning,

6) sköta andra uppgifter som hänför sig till besiktning av fordon,

7) sköta tillstånds- och tillsynsuppgifter som hänför sig till handeln med trafikförnödenheter samt till monterings- och reparationsverksamhet,

8) sköta ärenden som hänför sig till in-teckning i bil,

9) avgöra sådana ärenden som gäller tillstånd, dispens och rättelseyrkande som särskilt har ålagts centralen,

10) sköta vissa beskattningsärenden som gäller vägtrafiken, samt

11) främja forskning som syftar till en förbättring av trafiksäkerheten och en minskning av de miljöskador som vägtrafiken förorsakar.

Fordonsförvaltningscentralen har till uppgift att också sköta de övriga till centralens verksamhetsområde anknutna myndighetsuppgifter som genom *stadganden* eller bestämmelser särskilt ålagts centralen, samt utföra de uppdrag som trafikministeriet anförtrot centralen.

Föreslagen lydelse

6) sköta uppgifter *i anslutning* till konces-sion för fordonsbesiktning,

7) sköta uppgifter *i anslutning till tilläggs-utbildning för fordonsbesiktningspersonal*,

8) sköta andra uppgifter *i anslutning till fordonsbesiktning*,

9) sköta tillstånds- och tillsynsuppgifter som hänför sig till handeln med trafikförnödenheter samt till monterings- och reparationsverksamhet,

10) sköta uppgifter *i anslutning till trans-port av farliga ämnen*,

11) sköta *bilinteckningsärenden*,

12) avgöra sådana ärenden som gäller tillstånd, dispens och rättelseyrkande och som särskilt har ålagts centralen,

13) sköta vissa beskattningsärenden som gäller vägtrafiken, samt

14) främja forskning som syftar till en förbättring av trafiksäkerheten och en minskning av de miljöskador som vägtrafiken orsakar.

Fordonsförvaltningscentralen har till uppgift att också sköta övriga myndighetsuppgifter *som hör till* centralens verksamhetsområde och som genom *bestämmelser* särskilt ålagts centralen, samt utföra de uppdrag *som vederbörande ministerium* anförtrot centralen.

*Denna lag träder i kraft den 199 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan lagen träder i
kraft.*

*Vad som annars bestäms om Bilregister-
centralens enhet för fordonsförvaltningen,
fordonsförvaltningen eller fordonsförvalt-
ningscentralen gäller Fordonsförvaltnings-
centralen sedan denna lag trätt i kraft.*

5.

Lag

om ändring av lagen om ett datasystem för vägtrafiken

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 15 september 1989 om ett datasystem för vägtrafiken (819/1989) 9 § 4 mom. och 13 § 2 mom. 6 punkten,
 dessa lagrum sådana de lyder i lag 1595/1995,
ändras 9 § 5 mom., 12 § 1 mom. 4 och 7 punkten, 14 § 4 och 5 punkten, 15 § 2 mom. samt 16 §,
 dessa lagrum sådana de lyder, 9 § 5 mom., 12 § 1 mom. 4 och 7 punkten, 14 § 4 punkten, 15 § 2 mom. och 16 § i sistnämnda lag samt 14 § 5 punkten i lag 627/1997, samt
fogas till 14 §, sådan den lyder i sistnämnda lag och i nämnda lag 1595/1995, en ny 6 punkt, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

Rätt att få och registrera uppgifter

Uppgifterna i ett fordon's registreringsanmälan kan med tillstånd av fordon'sförvaltningscentralen och med hjälp av teknisk anslutning överföras till datasystemet för vägtrafiken, om överföringen sker på uppdrag av fordon'sägaren eller fordon'sinnehavaren från datasystem som tillhör i handelsregistret antecknade företag som bedriver handel med fordon, finansierar fordon eller bedriver fordon'sbesiktningsverksamhet eller som tillhör försäkringsbolag.

Besiktningsförrättaren kan med hjälp av teknisk anslutning till datasystemet för vägtrafiken överföra uppgifter om besiktning och registrering av fordon så som fordon'sförvaltningscentralen bestämmer. Fordon'sförvaltningscentralen kan på ansökan tillåta att uppgifterna registreras genom direkt anslutning.

(upphävs)

Besiktningsförrättaren och en sådan avtalsregistrerare som nämns i 3 § lagen om registrering av fordon (/) kan med hjälp av teknisk anslutning överföra uppgifter om sina uppdrag till datasystemet för vägtrafiken enligt vad Fordon'sförvaltningscentralen bestämmer. Fordon'sförvaltningscentralen kan tillåta att uppgifterna registreras genom direktanvändning.

12 §

Utlämnande av uppgifter ur fordon'sregistret

Ur fordon'sregistret kan lämnas ut

Ur fordon'sregistret kan lämnas ut

Gällande lydelse

4) till besiktningsförrättare uppgifter för skötseln av *besiktnings- och registreringsuppgifter*,

7) på basis av fordonets registreringstecken andra uppgifter än personuppgifter, i samband med handel med och underhåll av fordon, till i handelsregistret antecknade företag som bedriver handel med fordon *samt utöver dessa uppgifter ägarens eller innehavarens personuppgifter med dennes samtycke till företag som erhållit tillstånd enligt 9 § 4 mom.,*

Föreslagen lydelse

4) till besiktningsförrättare *och avtalsregistrerare* uppgifter för skötseln av *deras uppgifter*,

7) på basis av fordonets registreringstecken andra uppgifter än personuppgifter, i samband med handel med och underhåll av fordon, till i handelsregistret antecknade företag som bedriver handel med fordon,

13 §

Utlämnande av uppgifter ur körkortsregistret

Ur registret får dock lämnas ut uppgifter i följande fall:

6) *till den koncessionsmyndighet som avses i lagen om koncession för besiktning och registrering av fordon (1593/95) för behandling av ärenden som gäller beviljande och återkallande av koncession för besiktning och registrering av fordon,*

Ur registret får dock lämnas ut uppgifter i följande fall:

(upphävs)

14 §

Utlämnande av uppgifter ur fordonsbeskattningsregistret

Ur *fordonsbeskattningsregistret* kan lämnas ut

4) till utsökningmyndigheterna uppgifter som behövs för utsökning *samt*

5) till myndigheterna inom skatteförvaltningen uppgifter för beskattningsuppdrag och ärenden som gäller uppörd av skatter.

Ur *fordonsbeskattningsregistret* kan lämnas ut

4) till utsökningmyndigheterna uppgifter som behövs för utsökning,

5) till myndigheterna inom skatteförvaltningen uppgifter för beskattningsuppdrag och ärenden som gäller uppörd av skatter, *samt*

6) *uppgifter för skötseln av registreringsuppgifter som enligt avtal hör till avtalsregistreraren.*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

Utlämnande av uppgifter ur bilintektningsregistret

Ur bilintektningsregistret får uppgifter inte lämnas ut med hjälp av teknisk anslutning.

16 §

Förbud mot utlämnande av uppgifter ur datasystemet för vägtrafiken i vissa fall

En person har utöver vad som stadgas i 23 § personregisterlagen rätt att förbjuda att hans adressuppgifter lämnas ut per telefon till någon annan än till en myndighet, till trafikförsäkringscentralen, till ett trafikförsäkringsbolag eller till en besiktningsförrättare.

Om en person har grundad anledning att misstänka att hans egen eller hans familjs hälsa eller säkerhet hotas, kan fordonsförvaltningscentralen på skriftlig ansökan besluta att personuppgifter som gäller honom inte får lämnas ut ur datasystemet för vägtrafiken till andra än myndigheter, trafikförsäkringscentralen, trafikförsäkringsbolag, besiktningsförrättare samt till den som håller förarexamina. Detta beslut kan första gången gälla högst två år. Begränsningens giltighetstid kan förlängas ett år i sänder.

Ur bilintektningsregistret får inte med hjälp av teknisk anslutning lämnas ut uppgifter *med undantag av uppgifter som behövs i avtalsregistrerarens avtalsenliga registreringsuppgifter och för beviljande av kredit från ett finansiellt institut.*

16 §

Förbud mot utlämnande av uppgifter ur datasystemet för vägtrafiken i vissa fall

Om en persons rätt att förbjuda att hans personuppgifter behandlas för direkt marknadsföring, telefonförsäljning och annan direktreklam, marknads- och opinionsundersökningar samt personmatrikel och släktforskning föreskrivs särskilt. Dessutom har en person rätt att förbjuda att hans adressuppgifter lämnas ut per telefon till någon annan än till en myndighet, till trafikförsäkringscentralen, till ett trafikförsäkringsbolag, till en besiktningsförrättare eller till en avtalsregistrerare.

Om en person har grundad anledning att misstänka att hans egen eller hans familjs hälsa eller säkerhet hotas, kan *Fordonsförvaltningscentralen* på skriftlig ansökan besluta att personuppgifter som gäller honom inte får lämnas ut ur datasystemet för vägtrafiken till andra än myndigheter, trafikförsäkringscentralen, trafikförsäkringsbolag, besiktningsförrättare, *avtalsregistrerare* samt till den som håller förarexamina. Detta beslut kan första gången gälla högst två år. Begränsningens giltighetstid kan förlängas ett år i sänder.

Denna lag träder i kraft den

199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

